

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

**INOVIRANI NACIONALNI PROGRAM ZA UNAPRJEĐENJE KVALITETA SIROVOG
MLJEKA SA AKCIONIM PLANOM I PLANOM ZA POSTUPANJE SA NEUSAGLAŠENIM
SIROVIM MLJEKOM**

Podgorica, jul 2026. Godine

SADRŽAJ

UVOD

I. OPŠTI PREGLED PROIZVODNJE SIROVOG MLIJEKA U CRNOJ GORI

II. ZAKONODAVNI OKVIR

III. INSTITUCIONALNI OKVIR

IV. KVALITET SIROVOG MLIJEKA U CRNOJ GORI

V. NAČIN KONTROLE KVALITETA SIROVOG MLIJEKA U CRNOJ GORI

VI. INOVIRANI PROGRAM ZA UNAPRJEĐENJE KVALITETA SIROVOG MLIJEKA (Akcioni plan)

1. CILJ

2. AKTIVNOSTI;

3. POKAZATELJI/INDIKATORI

4. NOSILAC/NOSIOCI AKTIVNOSTI

5. SREDSTVA ZA SPROVOĐENJE AKTIVNOSTI;

6. ROKOVI ZA REALIZACIJU AKTIVNOSTI

VII. PLAN ZA POSTUPANJE SA NEUSAGLAŠENIM SIROVIM MLIJEKOM U ODOBRENIM OBJEKTIMA ZA PRERADU MLIJEKA.

VIII. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI I FINANSIJSKI IZVORI SREDSTAVA ZA SISTEMATSKO PRAĆENJE SPROVOĐENJA PROGRAMA

SKRAĆENICE:

MPŠV (Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede)

DP – SZS (Direktorat za poljoprivredu –sektor za stočarstvo)

LZM (Laboratorija za mljekarstvo)

CETI (Centar za ekotoksikološka ispitivanja)

UBHVFP (Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove)

SZBH (Sektor za bezbjednost hrane)

OZHŽP (Odsjek za hranu životinjskog porijekla)

OZIH (Odsjek inspekcije za hranu)

SZV (Sektor za veterinu)

OZZŽŽ (Odsjek za zdravstvenu zaštitu životinja)

UVOD

Crna Gora je 2018.godine je donijela prvi Nacionalni program za unaprjeđenje kvaliteta sirovog mlijeka sa planom za postupanje sa neusaglašenim sirovim mlijekom koji je sadržao jasne okvire, smjernice, aktivnosti, nosioce aktivnosti i rokove za sprovođenje planiranih aktivnosti u cilju unaprjeđenja sirovog mlijeka sa propisanim EU zahtjevima.

Pri izradi programa uzete su u obzir specifičnosti crnogorskog ambijenta, način stočarske proizvodnje, proizvodnja tradicionalnih crnogorskih proizvoda od mlijeka (sira i kajmaka) i druge specifičnosti pri čemu je poseban aspekt dat uticaju kvaliteta sirovog mlijeka na bezbjednost mlijeka i proizvoda od mlijeka koji se stavljaju na tržište.

Kontinuiranim sprovođenjem svake pojedinačne aktivnosti u prethodnom periodu ostvaren je određeni ali ne i dovoljni napredak u ovoj oblasti naročito kada je u pitanju kvalitet sirovog mlijeka sa farmi koje kooperanti predaju odobrenim prerađivačkim objektima.

Najveća količina sirovog mlijeka prerađuje na gazdinstvima prilično usitnjenim i sa malim brojem muznih grla što je bio razlog da Crna Gora donese svoja "prva" nacionalna pravila 2016.godine (dvije uredbe) o dozvoljenim odstupanjima za prerađivačke objekte sa malim obimom poslovanja i uslovima za stavljanje na tržište malih količina primarnih proizvoda i prerađenih proizvoda od mlijeka proizvedenih na tim gazdinstvima

Uspostavljen je Registar gazdinstava na kojima se vrši prerada sirovog mlijeka od sopstvenih životinja i na taj način su identifikovana sva poljoprivredna gazdinstva na kojima se proizvod dominantno sir i mnaogo manje kajmak u Crnoj Gori. Ovio proizvodi su veoma zastupljeni u ishrani i dostupni su na tržištu.. Upisom u Registar gazdinstava i pregledom objekata za preradu na gazdinstvima utvrđen je nivo stepena usaglašenosti sa propisanim zahtjevima higijene.

Imajući u vidu specifičnost stočarske proizvodnje mlijeka u Crnoj Gori (gazdinstava sa malim brojem krava/koza, staračka gazdinstva) poseban izazov je bio, i u prethodnom ali i u narednom period, je je na koji način (sa vrlo izraženim nedostatkom broja zaposlenih lica za sprovođenje službenih kontrola) uspostaviti efikasan sistem službene kontrole ovih objekata gazdinstava na kojima se proizvodi sirovo mlijeko koje se ili predaje odobrenim objektima za preradu ili se prerađuje u objektima na gazdinstvu uključujući bliže uslove za stavljanje na tržište tih proizvoda i definisanje "lokalnog" tržišta.

U nastavku je dat:

- I. Opšti pregled proizvodnje i prerade sirovog mlijeka u Crnoj Gori;
- II. Zakonodavni okvir;
- III. Institucionalni okvir;
- IV. Kvalitet sirovog mlijeka u Crnoj Gori (trenutni prikaz);
- V. Način kontrole kvaliteta sirovog mlijeka u Crnoj Gori (trenutni prikaz);
- VI. Inovirani Program za unaprjeđenje kvaliteta sirovog mlijeka koji sadrži: cilj; aktivnosti; pokazatelje/indikatore; nosioce aktivnosti; sredstva za sprovođenje aktivnosti; rokove za realizaciju aktivnosti i način izvještavanja;
- VII. Plan za postupanje sa neusaglašenim sirovim mlijekom u odobrenim objektima za preradu mlijeka;
- VIII. Administrativni kapaciteti i finansijski izvori sredstava za sistematsko praćenje sprovođenje programa

Pri izradi Inoviranog Programa uzete su u obzir sve do sada realizovane aktivnosti na unaprjeđenju kvaliteta sirovog mlijeka, u dijelu transpozicije i implementacije propisanih EU zahtjeva a naročito preporuke DGSANTE i Evropske Komisije nakon sprovedenih predpristupnih audita tokom 2025.godine i smjernica

EK datih kroz mapu puta za ispunjavanje Mjerila 1 (CMB 1) za zatvaranje pregovora u Poglavlju 12. Poseban akcenat je dat na aktivnosti koje se odnose na postupanje sa neusaglašenim sirovim mlijekom.

I. OPŠTI PREGLED PROIZVODNJE I PRERADE SIROVOG MLIJEKA U CRNOJ GORI

Proizvodnja sirovog mlijeka:

Na osnovu podataka MPSV i dostavljenih zahtjeva za upis u Registar UBHVFP, tokom 2025. godine se za potrebe odobrenih objekata za preradu mlijeko otkupljuje sa 867 gazdinstava. Upis gazdinstava/proizvođača koji predaju mlijeko odobrenim objektima za preradu mlijeka je u završnoj fazi. Ažurirani Registri nakon upisa bice dostupni na internet stranici UBHVFP (www.ubh.gov.me)

UBHVFP je po zahtjevu poljoprivrednih proizvođača donijela 3693 rješenja o upisu poljoprivrednih gazdinstava (malih proizvođača) koji prerađuju mlijeko na sopstvenom gazdinstvu od sopstvenih životinja i proizvode (sir i kajmak) koji stavljaju na tržište.

Tabela 1: Prikaz gazdinstava

Opštine	Gazdinstva prerada do 50 litara dnevno ukupan broj	Gazdinstva prerada preko 50 litara dnevno ukupan broj	Ukupan broj gazdinstava	Usaglašeni objekti za preradu mlijeka do 50l	Usaglašeni objekti za preradu preko 50l	Ukupno usaglašeni objekti za preradu na gazdinstvu	Gazdinstva sa 1-5 krava	Gazdinstva sa 5-10 krava	Gazdinstva sa 10-20 krava	Gazdinstva sa 20-30 krava	Gazdinstva sa 30-50 krava
Andrijevica	56	23	79	23	18	41	56	23	0	0	0
Bar	13	3	16	4	2	6	13	3	0	0	0
Berane	188	91	279	73	62	135	188	78	8	3	2
Bijelo Polje	302	214	516	138	169	306	302	159	38	10	7
Cetinje	8	7	15	3	4	7	8	5	2	0	0
Danilovgrad	46	21	67	12	14	26	46	15	4	2	0
Gusinje	45	32	77	30	27	57	45	25	7	0	0
Kolašin	64	49	113	16	40	56	64	45	4	0	0
H. Novi i Kotor	6	5	11	2	4	6	6	4	1	0	0
Mojkovac	129	48	177	31	36	67	129	42	4	2	0
Petnjica	50	60	110	28	46	74	50	45	13	2	0
Plav	89	69	158	40	47	87	89	62	4	3	0
Podgorica	84	65	149	46	23	69	84	47	13	3	2
Rožaje	168	151	319	85	109	194	168	30	27	5	3
Ulcinj	34	17	51	0	1	1	34	17	0	0	0
Pljevlja	507	219	726	241	170	411	507	182	27	8	2
Nikšić	146	177	323	83	141	224	146	132	36	9	0
Šavnik	83	98	181	42	78	120	83	76	13	9	0
Plužine	72	125	197	44	106	150	72	104	17	2	2
Žabljak	67	43	110	18	14	32	67	40	3	0	0
Tuzi	9	3	12	6	2	8	9	2	1	0	0
Zeta	6	1	7	5	1	6	6	1	0	0	0
Ukupno	2172	1521	3693	970	1114	2083	2172	1137	222	58	18
						prosječan broj grla	2172x4 = 8688 grla	1137x8 = 8113 grla	222x15 = 3330 grla	58x24 = 1392 grla	18x40 = 720 grla

						dnevna litraža	8688x10 = 86.880 litara	8113x10 =81.130 litara	3330x10 = 33.300 litara	1392x1 0= 13920 litara	720X1 0 =7200 litara
--	--	--	--	--	--	-------------------	----------------------------------	------------------------------	----------------------------------	---------------------------------	-------------------------------

U Crnoj Gori, sektor stočarstva predstavlja značajan sektor poljoprivrede. Stočarstvo je najrazvijenije u sjevernom i centralnom regionu Crne Gore, u ruralnim područjima.

Prema zvaničnim statističkim podacima Popisa poljoprivrede 2024. godine u Crnoj Gori ima 42.554 krava za mužu, 115.886 ovaca za priplod i 19.742 koza za mužu (Tabela 1.1).

Tabela 1.1: Broj gazdinstava i muznih životinja 2024. godine

Poljoprivredna gazdinstva	Ukupan broj gazdinstava	Goveda			Ovce			Koze		
		Gazdinstva	Ukupno	Krave za mužu	gazdinstva	ukupno	Ovce za priplod	gazdinstva	ukupno	Koze za priplod
2024	26711	12301	68600	42554	4249	167344	115886	2001	28184	19742

Izvor: Monstat

Prema podacima zvanične statistike u 2024. godini, prosječno gazdinstvo sa govedima je bilo veličine 6 goveda po gazdinstvu, prosječno gazdinstvo sa ovcima - 39 ovaca po gazdinstvu i prosječno gazdinstvo sa kozama - 14 koza po gazdinstvu.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede aktivno sprovodi mjere razvoja stočarske proizvodnje kao što je podrška nabavci steonih junica i podrška kroz direktna plaćanja u stočarskoj proizvodnji (premije po grlu za krave i priplodne junice). Ukupna proizvodnja mlijeka u Crnoj Gori procjenjuje se na oko 158 miliona litara godišnje, od čega se oko 15% prerađuje u odobrenim objektima za prerađu mlijeka. Ostale količine mlijeka su van sistema otkupa za potrebe odobrenih objekata za prerađu mlijeka i koriste se dijelom na gazdinstvima za sopstvenu potrošnju, a veći dio se prerađuje na gazdinstvima u proizvode od mlijeka (sir). ovi proizvodi se stavljaju na tržište prodajom na kućnom pragu, lokalnim pijacama, sajmovima, preko objekata za prodaju hrane na malo (trgovine, ugostiteljski objekti). Tržište za proizvode od mlijeka se značajno uvećava tokom turističke sezone, kada se kroz ponudu turistima plasira značajna količina ovih proizvoda – tzv. „skriveni izvoz“.

U Crnoj Gori se isključivo proizvodnjom mlijeka za tržište bavi 1000 poljoprivrednika dok se na više od 10000 poljoprivrednih gazdinstava proizvodi sirovo mlijeko za sopstvene potrebe.

Višak proizvedenog mlijeka sa oko 4.500 gazdinstava se prerađuje na gazdinstvima ili predaje odobrenim objektima od čije prodaje se obezbjeđuju dodatna primanja. Mljekarstvo predstavlja veliki socijalni oslonac i sigurnost prihoda za stanovništvo naročito centralnog i sjevernog (ruralnog) područja Crne Gore.

Proizvodnja sirovog kravljeg mlijeka u 2024. godini u odnosu na 2023. godinu je porasla za 725.812,2 litara, tj. 2,59%. kada je iznosila 28.034.330,8 miliona litara. (Otkup u 2024. je bio 28.760.143 litara.) U periodu 2019.–2024. otkup sirovog mlijeka pokazuje umjerene godišnje oscilacije, ali sa blagim rastom u ukupnom trendu: 2019. godine otkupljeno je 27.879.857 litara, 2020. godine 28.862.224 litara, nakon čega dolazi pad u 2021. (26.702.465 litara) i 2022. godini (26.354.616 litara).

U 2023. godini evidentiran je ponovni rast na 28.034.330,8 litara, dok preliminarni podaci za 2024. godinu pokazuju dodatno povećanje na 28.760.143 litara. U odnosu na početnu godinu posmatranog perioda (2019), ukupni otkup u 2024. godini veći je za 880.286 litara, što predstavlja porast od približno 3,16%, ukazujući na stabilizaciju i blago jačanje otkupa nakon prethodnih padova.

U periodu 2019–2024 otkup sirovog mlijeka pokazuje umjerene godišnje oscilacije, ali sa blagim rastom u ukupnom trendu: 2019. godine otkupljeno je 27.879.857 litara, 2020. godine 28.862.224 litara, nakon čega dolazi pad u 2021. (26.702.465 litara) i 2022. godini (26.354.616 litara). U 2023. godini evidentiran je ponovni rast na 28.034.330,8 litara, dok preliminarni podaci za 2024. godinu pokazuju dodatno povećanje na 28.760.143 litara. U odnosu na početnu godinu posmatranog perioda (2019), ukupni otkup u 2024. godini veći je za 880.286 litara, što predstavlja porast od približno 3,16%, ukazujući na stabilizaciju.

Trend rasta i stabilizacije nastavlja se i u 2025. godini, za koju ukupna evidentirana količina otkupa iznosi 28.500.862,3 litara. Od ove količine, uspješno je usaglašeno 26.490.983,8 litara, što predstavlja visok stepen usklađenosti od 92,95%. Iako je ukupni obim otkupa u 2025. godini neznatno korigovan u odnosu na rekordnu 2024. godinu, on i dalje ostaje značajno iznad nivoa iz 2021. i 2022. godine. U poređenju sa početnom 2019. godinom, otkup u 2025. godini veći je za 620.995 litara (2,23%), što potvrđuje dugoročnu stabilnost sektora uprkos tržišnim i proizvodnim oscilacijama.

Prerada sirovog mlijeka u Crnoj Gori u odobrenim objektima

U Crnoj Gori trenutno posluje 28 odobrenih objekata u kojima subjekti u poslovanju hranom obavljaju djelatnost prerade mlijeka, od kojih je 7 objekata odobreno u skladu sa Uredbom o uslovima za odstupanje u pogledu izgradnje, uređenja i opremanja objekata koji imaju mali obim proizvodnje, prerade i obrade hrane (Sl. list CG broj 21 /2016)

U sistemu otkupa (kooperantski odnos odobrenih objekata za preradu sirovog kravljeg mlijeka i proizvodnju proizvoda od mlijeka) je prosječno tokom 2025. Godine bilo uključeno od 800 do 822 gazdinstava sa kojih se mlijeko sakupljalo i isporučivalo za potrebe prerade 28 odobrenih objekata.

Crna Gora donijela je prvi Nacionalni program za unaprjeđenje objekata za proizvode životinjskog porijekla i objekata za nus proizvode životinjskog porijekla u julu 2017. godine i inovirani 2021. godine. Bliži podaci o procesu unaprjeđenja odobrenih objekata definisani su Nacionalnim programom za unaprjeđenje objekata za proizvode životinjskog porijekla i objekata za nusproizvode životinjskog porijekla koji je Vlada Crne Gore usvojila u julu 2017. godine. Evropskoj Komisiji je dostavljeno osam izvještaja o realizaciji aktivnosti utvrđenih ovim programom. Od 2017. godine u Crnoj Gori je odobreno sedam novih objekata za preradu mlijeka. U 2021. godini Crna Gora je kandidovala Evropskoj Komisij Objekat za preradu kozjeg mlijeka, Farma "Miljanić" iz Nikšića za stavljanje na listu odobrenih objekata za izvoz na tržište EU.

Na zahtjev Evropske Komisije Crna Gora je krajem 2025.godine je pripremila i Nacrt Inoviranog Nacionalnog programa za unaprjeđenje objekata za proizvode životinjskog porijekla i objekata za nus proizvode životinjskog porijekla koji je dostavljen Evropskoj Komisiji.

Nakon dobijanja misljenja Evropske Komisije ova dva inovirana programa, nakon usaglašavanja sa Evropskom Komisijom će biti usvojeni od strane Vlade Crne Gore i dostavljeni Evropskoj Komisiji nakon usvajanja sa zaključcima.

Tabela 2. Registar 29 odobrenih objekata za preradu mlijeka - List of approved food establishments

App No.	Name mljekare/sirare	Town	Adress	Category	Associated activities	Species	Remarks
22	Zora	Berane	D.Vujoševića 14	IX	PP	B	
41	Lazine	Danilovgrad	Lazine	IX	PP	B	
44	Nika	Nikšić	Partizanski put	IX	PP	B	
63	Niksen trade	Cetinje	Njeguši	IX	PP	B	
81	Milkom	Bijelo Polje	Pavino Polje	IX	PP	B	
82	Milmarc group	Cetinje	Humci bb	IX	PP	B	Flexibilnost
108	Monte Bianco	Danilovgrad	Podanje	IX	PP	B	

113	Drezga	Podgorica	Piperi	IX	PP	B	
124	Srna	Nikšić	Ozrinići bb.	IX	PP	B	
125	Katunjanka	Danilovgrad	Grlić	IX	PP	B	
127	MDK Milka	Bijelo Polje	Industrijska bb	IX	PP	B	
146	Turo	Cetinje	Njeguši	IX	PP	B	
159	Dijamant MNE	Podgorica	Dalamtinska 96	IX	PP	B	Flexibilnost
168	Sirana Miljanić	Nikšić	Gornje Polje	IX	PP	B,O, C	
169	Zdravko kom	Berane	Vinicka bb.	IX	PP	B,C	
171	Koperativa	Pljevlja	Pljevlja bb	IX	PP	B	
172	Cijevna	Podgorica	Cijevna bb	IX	PP	B	
178	RM Komerc	Pljevlja	Bakrenjače bb	IX	PP	B	
193	Miarmar	Cetinje	Peka Pavlovića	IX	PP	B	Flexibilnost
199	HM Durmitor	Žabljak	Žabljak bb	IX	PP	O	
227	Gazdinstvo Buturović	Nikšić	Štedim bb	IX	PP	C	Flexibilnost
231	CAR Invest	Kotor	Krimovica bb	IX	PP	B,C	
238	D&D Kadija	Cetinje	L. Ivaniševica	IX	PP		Flexibilnost
239	Kamenuša	Rozaje	Sređani bb.	IX	PP	B	
241	Vulaš	Danilovgrad	Glavica bb	IX	PP	B	
264	Miličić	Nikšić	Dučice Župa	IX	PP	B	Flexibilnost
279	Goodfellas	Tuzi	G. Zatrijebač	IX	PP	B	
280	Argella Montenegro	Bar	Dabezići bb	IX	PP	C	Flexibilnost

Izvor: UBHVFP

II. ZAKONODAVNI OKVIR

Za sektor mlijeka definisani su zahtjevi bezbjednosti i zdravstveni zahtjevi za sirovo mlijeko i proizvode od mlijeka sledećim propisima:

Zakon o bezbjednosti hrane

Crna Gora je nakon procjene usaglašenosti Zakona o bezbjednosti hrane (Sl. list CG, 57/15) donijela novi Zakon o bezbjednosti hrane u cilju potpune harmonizacije za EU Regulativom 178/2002 EC. Zakon je usvojen na Pralamentu i objavljen u S.listu CG, br, 59/2026.):

Zakon o veterinarstvu (Sl. list CG, 30/12, 48/15, 52/16, 57/2015, 43/2018, 84/2024, 92/2025)

Propisuje obavezne mjere zdravstvene zaštite životinja od zoonoza (bolesti prenosivih hranom), upotrebu veterinarskih lijekova i način praćenja i otkrivanja nedozvoljenih farmakoloških ostataka u tkivima, izlučevinama i proizvodima životinjskog porijekla.

Uredba o higijeni hrane (Službeni list CG", br. 13/2016, 80/2016, 80/2018, 42/2021 i 8/2023.)

Uredba o mikrobiloškim kriterijumima za bezbjednost hrane (Sl.i list CG", br. 79/2020 i 8/2023.)

Uredba o posebnim zahtjevima higijene za proizvode životinjskog porijekla (Sl. list CG", br. 32/2016, 80/2016, 57/2017, 49/2018, 13/2023 i 14/2025)

Uredba o zahtjevima higijene za objekte i prostorije u kojima se proizvode male količine primarnih proizvoda za ishranu ljudi (Službeni list CG", br. 59/2016 i 6/2018.)

Uredba o uslovima za odstupanje u pogledu izgradnje, uređenja i opremanja objekata koji imaju mali obim proizvodnje, prerade i obrade hrane (Sl. list CG, 21/16)

Pravilnik o metodama za uzimanje uzoraka i laboratorijska ispitivanja termički obrađenog i sirovog mlijeka (Sl. list CG, 40/16);

Pravilnik o klasifikaciji i postupanju sa nusproizvodima životinjskog porijekla i metodama prerade nus proizvoda (Sl. list CG, 45/15);

Vodič za primjenu dobre higijenske prakse za proizvodnju hrane na poljoprivrednim gazdinstvima (Prvo izdanje 2018). koji je 2018. i 2019. godine je distribuiran proizvođačima. U završnoj fazi je izrada novog Priručnika unaprijeđenog kroz koji će obuhvatati izvode propisanih zahtjeva iz svih propisa koji se odnose na sirovo mlijeko, zdravlje i dobrobit muznih grla (DHP za primarnu proizvodnju hrane životinjskog porijekla) a objava i distribucija Priručnika planirana je u IV Q 2026. nakon usvajanja Zakona o izmjenama i dopunama zakona o bezbjednosti hrane i zakona o službenim kontrolama (OCR). Za inspektore, polovinom 2025., su pripremljene Kontrolne lista za sprovođenje službenih kontrola na farmama za proizvodnju i distribuciju sirovog mlijeka. Navedene uredbe su poslate EK (tabele uporednosti) radi procjene usaglašenosti nacionalnih uredbi sa Regulativama EU (852/2004; 853/2004 i 2073/2004). Nakon dobijanja mišljenja, smjernica i sugestija od strane EK Crna Gora će donijeti ili nove ili izmijenjene i dopunjene uredbe i dostaviti je EK do kraja IIIQ 2026.godine.

III. INSTITUCIONALNI OKVIR

Nadležni organ za sprovođenje zakonodavnog okvira je Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove sa službama u sastavu.

IV KVALITET SIROVOG MLJEKA U CRNOJ GORI

Nakon usvajanja prvog Programa za unaprjeđenje kvaliteta sirovog mlijeka sa planom za postupanje sa neusaglašenim sirovim mlijekom 2017.godine sprovedene su aktivnosti koje su dale pozitivne efekte i evidentan je napredak a naročito za sirovo mlijeko koje se koristi u odobrenim objektima. Evropskoj Komisiji je dostavljeno sedam izvještaja o realizaciji pojedinih aktivnosti i postignutim rezultatima.

Trenutno stanje kvaliteta sirovog mlijeka / Analizirani uzorci sirovog mlijeka za potrebe odobrenih objekata za preradu

U nastavku je dat prikaz unaprjeđenja kvaliteta sirovog mlijeka u periodu do 2017. i period od 2017. do 2025. godine. Prema podacima LZM u periodu od 2011-2017. godine evidentno je unaprijeđenje kvaliteta sirovog mlijeka. Tokom 2017. godine 24,53% ispitanih uzoraka sirovog kravljeg mlijeka je bilo u potpunosti usaglašeno sa EU zahtjevima sa manje od 100.000 mikroorganizama i 400.000 somatskih ćelija.

Tabela 1: Pregled higijenskih kriterijuma kvaliteta za mlijeko period 2011 – 2017. godine

God.	Broj somatskih ćelija	Ukupan broj bakterija
	X 1000	X 1000
2011	632	7789
2012	632	5142
2013	663	4036
2014	636	3179
2015	543	2556
2016	504	2376
2017	470	1907

Izvor: Laboratorija za mljekarstvo

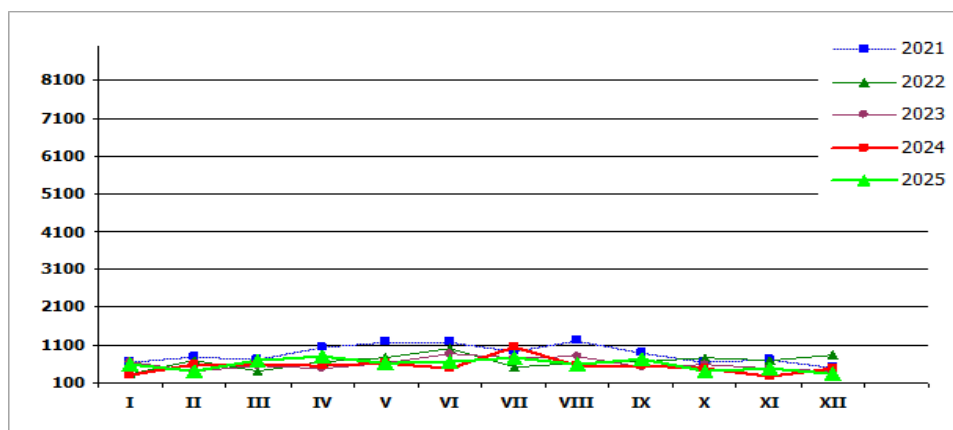
Tabela 2. Kvalitet sirovog kravljeg mlijeka iz otkupa (period 2020.godina– 2025.godina)

Tabela 2. Kvalitet sirovog mlijeka u periodu 2020 – 2025

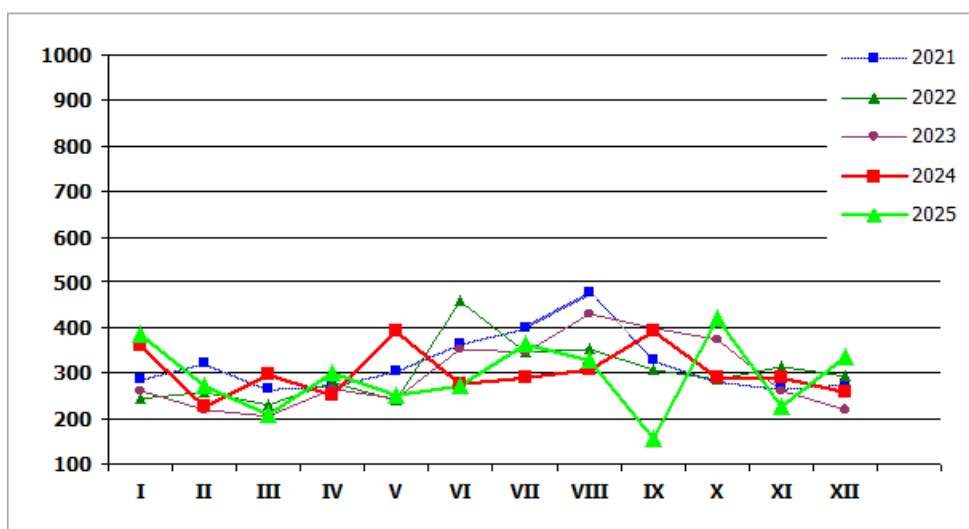
God.	Broj uzoraka	Mast	Proteini	Broj somatskih ćelija	Ukupan broj bakterija
		%	%	X 1000	X 1000
2020	40166	3.92	3.30	338	974
2021	37815	3.97	3.25	320	887
2022	32658	4.06	3.34	302	670
2023	30677	4.05	3.36	298	607
2024	28695	3.97	3.40	302	547
2025	28172	3.91	3.42	293	595

Grafikon 1: Ukupan broj mikroorganizama (2021. – 2025.) po mjesecima

Grafikon 1: Ukupan broj mikroorganizama (2021. – 2025.) po mjesecima

Grafikon 2. Broj somatskih ćelija u posljednjih pet godina (2021 – 2025) po mjesecima

Analiza podataka dobijenih iz dva posmatrana perioda, koja obuhvataju intervale od 2011. do 2017. i od 2021. do 2025. godine, ukazuje na **izuzetno pozitivan i kontinuiran napredak** u podizanju kvaliteta sirovog mlijeka. Ključna razlika između posmatranih perioda leži u vrsti izazova: dok se u ranijem periodu sektor borio za uspostavljanje osnovnih higijenskih uslova, kasniji period je doveo do stabilizacije kvaliteta na nivou koji je kompatibilan sa strogim zahtjevima Evropske unije.

U **ranijem posmatranom periodu, do 2017. godine**, postignuto je poboljšanje higijene, što se najbolje vidi u padu **Ukupnog broja bakterija**. Ova vrijednost je pala sa izuzetno visokih 7.789.000 (2011.) na 1.907.000 (2017.), što potvrđuje uspješno uvođenje osnovnih higijenskih praksi.

Međutim, **Broj somatskih ćelija**, ključni pokazatelj zdravlja vimena i prisustva mastitisa, ostao je visok (470.000 u 2017.). S obzirom na to da je EU zahtjev ispod 400.000, BSK je predstavljao glavni preostali izazov i fokus za naredne godine.

Analiza higijenskih kriterijuma kvaliteta mlijeka za period 2020. – 2025. godine pokazuje izrazito pozitivne trendove u pogledu kvaliteta, uprkos smanjenju broja analiziranih uzoraka. Najvažnije poboljšanje zabilježeno je u higijeni mlijeka: ukupan broj bakterija je skoro prepolovljen (sa 974 na 595 x 1000), a broj somatskih ćelija je kontinuirano opadao (sa 338 na 293 x 1000), što direktno ukazuje na znatno unapređenje higijene muže i zdravlja vimena. Sadržaj proteina takođe bilježi blagi rast (sa 3.30% na 3.42%), potvrđujući da je kvalitet sirovog mlijeka, posebno njegov higijenski nivo, u značajnom usponu.

Tabela 3: Fizičko-hemijski i mikrobiološki kvalitet sirovog mlijeka otkupljenog u 2025.

Mjesec	N	Mast	Proteini	Somatske ćelije	Bakterije
		%	%	(x 1 000)	(x 1 000)
Januar	2420	3.91	3.42	385	585
Februar	2428	4.08	3.43	272	418
Mart	2336	3.81	3.41	209	692
April	2403	3.87	3.41	301	803
Maj	2468	3.82	3.41	251	615
Jun	2437	3.76	3.27	272	664
Jul	2332	3.62	3.27	363	755
Avgust	2319	3.64	3.31	327	609
Septembar	2293	4.12	3.56	156	739

Oktobar	2294	4.05	3.49	420	401
Novembar	2293	4.20	3.59	225	501
Decembar	2149	3.99	3.46	337	354
Ukupno/Prosjeak	28172	3.91	3.42	293	595

Izvor: Laboratorija za mljekarstvo

Prosječni godišnji hemijski kvalitet mlijeka je izuzetno stabilan i visok, sa prosječnim sadržajem masti od 3.91% i proteina od 3.42%.

Sadržaj masti dostiže svoj maksimum u septembru (4.12%) i novembru (4.20%), dok je najniži u julu (3.62%). Ove varijacije su tipične i u skladu su sa sezonskim faktorima (ishrana, laktacija). Sadržaj proteina pokazuje izuzetnu stabilnost tokom cijele godine, krećući se u uskom rasponu između 3.27% (jun) i 3.59% (novembar). Prosječna vrijednost od 3.42% ukazuje na konzistentno visok kvalitet krmne smjese i genetike stada.

Higijenski parametri pokazuju da, iako postoji dobra kontrola, postoji prostor za značajno poboljšanje.

- Somatske ćelije (SCC): Prosječna godišnja vrijednost je relativno niska, 293 x 1000ml. Najviši nivoi zabilježeni su u oktobru (420 x 1000ml), što ukazuje na povremene probleme sa zdravljem vimena ili tehnikom muže u određenim periodima. Ipak, mjesečne vrijednosti se u većini slučajeva drže ispod kritične granice od 400 x 1000ml.
- Ukupni broj bakterija (TBC): Prosječna godišnja vrijednost (595 x 1000ml) je pokazatelj rizika. Najvisi nivoi je u aprilu (803 x 1000ml) što ukazuje na problem sa hlađenjem i/ili higijenom muže.

Dakle, dok je hemijski sastav izvanredan, mikrobiološki kvalitet mlijeka u ljetnim mjesecima predstavlja značajno usko grlo za postizanje zahtjeva najviših standarda. Fokus agrarne politike treba da bude na jačanju lanca hlađenja i striktnoj primjeni higijene muže.

Generalno posmatrano, u posljednjem posmatranom periodu nastavljen je višegodišnji pozitivan trend u pogledu poboljšanja higijenskog kvaliteta sirovog mlijeka. Iako su evidentirane sezonske oscilacije i izazovi u toplijim mjesecima, prosječni rezultati kvaliteta mlijeka su među najboljima zabilježenim, što potvrđuje sve veću svijest proizvođača i efikasnost dosadašnjih mjera podrške, kao što su subvencije za nabavku opreme za hlađenje.

U kasnijem posmatranom periodu, od 2020. do 2025. godine, strategije su uspješno riješile taj preostali problem. U ovom intervalu, **broj somatskih ćelija je uspješno sveden ispod kritične granice**, opadajući sa **338.000 (2020.) na 293.000 (2025.)**. Ovo je najveći uspjeh novijeg perioda i znači da se mlijeko trajno kvalifikuje za tržišta sa visokim standardima kvaliteta, jer je zdravlje stada značajno poboljšano.

Istovremeno, **ukupan broj bakterija** se stabilizovao na vrlo niskih **595.000 (2025.)**, čime je potvrđena visoka i dosljedna higijena. Pored mikrobiološkog napretka, evidentiran je i pozitivan trend u hemijskom sastavu: procenat **proteina** je blago porastao sa 3.40% na **3.42%**, što je naročito povoljno za prerađivačku industriju.

Sveukupno, podaci pokazuju transformaciju sektora: **stanje u 2025. godini je neuporedivo bolje** nego stanje iz 2017. godine, posebno u pogledu BSK. Ipak, prisutan je i trend **smanjenja broja uzoraka** (sa 40.166 na 28.172), što je očekivana posljedica restrukturiranja i specijalizacije farmi. Ova koncentracija proizvodnje obično dovodi do višeg prosječnog kvaliteta, što je potvrđeno u svim ključnim parametrima. Iako je opšta analiza potvrdila uspješno spuštanje **Broja somatskih ćelija** na nivo usklađen sa evropskim standardima i značajan pad **Ukupnog broja bakterija**, ključni elementi koji ostaju neizrečeni kriju se iza prosjeka.

Podaci ukazuju na veliku **kvalitativnu heterogenost** među proizvođačima, gdje manji broj farmi sa izuzetno visokim kvalitetom mlijeka značajno popravlja prosjek, dok znatan broj manjih proizvođača i dalje bilježi lošije higijenske rezultate. Posljedično, iako je ostvaren veliki napredak, razlika između trenutnog prosjeka za **Ukupan broj bakterija** i EU zahtjeva od 100.000 ćelija ukazuje na to da je **potpuna usklađenost** i dalje

veliki izazov koji zahtijeva dalje sprovođenje planiranih i sistematskih aktivnosti u saradnji svih katera uključenih u sector mljekarstva.

Ostvareni napredak nije samo rezultat savjesne proizvodnje, već je direktna posljedica **uvođenja sistema premija** koje su vezane za kvalitet sirovog mlijeka, čime je stvorena ključna ekonomska motivacija koja je omogućila dosljedno postizanje EU zahtjeva.

Tabela 5. Prikaz kvaliteta sirovog mlijeka (UBB i UBSS) iz otkupa po odobrenim objektima za preradu u 2025.godini

Br.	Odobreni broj	Naziv Mljekare / Sirare/Mjesto	Ukupan Otkup (litara)	Ukupna litraža prema EU standardima	Prosječan broj kooperanata (mjesečno)	Broj uzetih uzoraka	% usklađenosti
1	22	Zora* Berane	-	-	-	-	-
2	41	Lazine Danilovgrad	6341303	5644311	383	9450	89.00%
3	44	Nika Nikšić	3443499	3371928	68	1786	97.92%
4	63	Niksen Čavor Cetinje	533070	517870	2	26	97.15%
5	81	Milkom Bijelo Polje	833686	832002	27	638	99.80%
6	82	Milmarc Cetinje	299378	254816	20	480	85.12%
7	108	Monte Bianco Danilovgrad	1196431	1194432	31	719	99.83%
8	113	Drezga Podgorica	807646	716829	33	777	88.76%
9	124	Srna Nikšić	6337395	5747920	250	5726	90.70%
10	125	Katunjanka Danilovgrad	817262	774747	21	473	94.80%
11	127	MDK Milka Bijelo Polje	690062	686501	24	523	99.48%
12	146	Turo Cetinje	251366	242289	16	366	96.39%
13	159	Dijamant MNE Podgorica	456438	384388	35	870	84.21%
14	168	Sirana Miljanić Nikšić	826474	808457	31	644	97.82%
15	169	Zdravko kom Berane	169755	146891	15	325	86.53%
16	171	Kooperativa Pljevlja	320552	319674	28	646	99.73%
17	172	Cijevna Zeta	369168	368505	11	282	99.82%
18	178	RM Komerc Pljevlja	988753	951351.5	44	1071	96.22%
19	192	Radmančica milch Petnjica	78975	66330	1	24	83.99%
20	193	Miarmar Cetinje	311487	286339	12	280	91.93%
21	199	HM Durmitor Žabljak	-	-	-	-	-
22	227	Gazdinstvo Buturović Nikšić	156200	144700	1	24	92.64%
23	231	Car Invest Kotor	195254.3	195254.3	1	24	100.00%
24	238	D&D Kadija Cetinje	687960	643234	22	520	93.50%
25	239	Kamenuša Rožaje	846846	737011	43	1506	87,03%
26	241	Vulaš Cetinje	410999	349748	27	643	85.10%
27	246	Miličić Nikšić	683267	676891	12	291	99.07%
28	279	Goodfellas Tuzi	294644	276694	2	40	93.91%
29	280	Argella Montenegro Bar	91227	90106	3	42	98.77%
		Ćipranić Company*Nikšić	61765	61765	1	20	100.00%
		UKUPNO	28500862.3	26490983.8	1164		92.95%

Napomena: prestao sa radom i izbrisan iz Registra krajem 2025.godine

Izvor: Laboratorija za mljekarstvo i MPSV –Sektor za mlijeko

V. SAKUPLJANJE I TRANSPORT SIROVOG MLJEKA

Uspostavljeni, unaprijeđeni način sakupljanja i transporta sirovog mlijeka, podrazumijeva niz postupaka i aktivnosti koje je potrebno i dalje sprovoditi i kako bi rashlađeno mlijeko što prije stiglo u objekte za preradu. Ukoliko to nije moguće zbog udaljenosti potrebno je na određenom broju gazdinstava obezbijediti opremu za hlađenje (laktofrije) ili organizovati sakupljanje i hlađenje mlijeka na odgovarajući način. Unaprijeđenjem moraju biti obuhvaćeni i proizvodni objekti – farme i prostorije za sakupljanje mlijeka na farmama, higijena muže, oprema za mužu, uz kontinuiranu obuku proizvođača i lica koja vrše sakupljanje i transport sirovog mlijeka od farme do prerađivačkih objekata.

Kako bi se unaprijedili uslovi u objektima za držanje muznih grla, higijena muže i čuvanje mlijeka na mjestu proizvodnje, neophodno je da proizvođači mlijeka obezbijede odgovarajuće objekte za držanje životinja, opremu za mužu i čuvanje mlijeka. Problem sa nestabilnim kvantitetom i kvalitetom je prepoznat kao jedan od glavnih problema u otkupu mlijeka i plasmana na tržištu. Kvalitet mlijeka će se unapređivati kroz aktivnosti koje će voditi smanjenju broja mikroorganizama i somatskih ćelija, a u skladu sa ovim Programom.

Ministrastvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede svake godine od donošenja Prvog Nacionalnog programa kroz mjeru Agrobudžeta - Podrška unapređenju kvaliteta sirovog mlijeka u cilju povećanja proizvodnja mlijeka; unapređenje kvaliteta sirovog mlijeka; unapređivanje kvaliteta gotovog proizvoda; povećanje otkupa mlijeka i prerade mlijeka omogućava farmerima nabavku: opreme za čuvanje i hlađenje mlijeka; aparata/pokretnih sistema za mužu; rostfrajnih kanti za mlijeko; sredstava i dipera (uronjivača) za dezinfekciju i higijenu vimena, prije i poslije muže, sredstva za čišćenje vimena („suvo pranje“); sredstva za kontrolu prisustva bakterija na licu mjesta, itd i posuda sa duplim dnom; mastitis test (podrška se dodjeljuje samo ako je izvršena nabavka opreme za mužu ili opreme za hlađenje mlijeka).

VI. KONTROLA KVALITETA SIROVOG MLJEKA

Trenutno uspostavljeni sistem službene kontrole proizvodnje i prerade sirovog mlijeka

Službene kontrole proizvodnje i prerade sirovog mlijeka od primarne proizvodnje sirovog mlijeka na gazdinstvima, preko prerade u objektima za preradu mlijeka i stavljanja na tržište u Crnoj Gori sprovodi UBHVFP preko nadležnih inspektora. Na nivou primarne proizvodnje sirovog mlijeka vrši se kontrola zdravstvenog statusa životinja, označavanja i dobrobiti životinja, higijenskih uslova za mužu, sakupljanje, skladištenje, transport i/ili preradu sirovog mlijeka i kontrola rezidua farmakoloških ostataka u sirovom mlijeku u sklopu službenog programa monitoringa rezidua.

Način službene kontrola odobrenih objekata za preradu mlijeka

Svaki proizvođač koji ima namjeru da vrši preradu sirovog mlijeka od sopstvenih životinja na gazdinstvu ima zakonsku obavezu da se registruje u UBHVFP.

SPH dužan je da prije otpočinjanja obavljanja djelatnosti podnese UBHVFP zahtjev za odobravanje objekta. Nakon sprovedenog postupka utvrđenog Zakonom o bezbjednosti hrane objekat se upisuje u Registar odobrenih objekata i objektu se dodjeljuje veterinarski kontrolni broj.

UBHVFP donosi godišnji plan službene kontrole ovih objekata koji sadrži predmet kontrole uključujući i kontrolu sirovine, kvalitet, način sakupljanja, uzorkovanja i transporta od farmi do prerađivačkog pogona. Kontrolom se vrši i provjera ispunjenosti infrastrukture i opreme i način održavanja, čišćenja, dezinfekcije), provjera uspostavljenih postupak samokontrole zasnovanih na HACCP principima. Kroz sistem samokontrole subjekat za preradu mlijeka mora uspostaviti kontrolu svojih dobavljača sirovog mlijeka, vršiti uzorkovanje radi provjere kvaliteta sirovog mlijeka (ukupan broj mikroorganizama isomatskih ćelija). SPH preduzimaju odmah mjere (obustavljanje otkupa) sa farmi za koje je utvrđena neusaglašenost sirovog mlijeka iznad trenutno određenih kriterijuma propisima na snazi.

Trenutno još uvijek nije uspostavljen efikasan sistem obavještanja UBHVFP i nadležnog inspektora o rezultatima laboratorijskih analiza sirovog mlijeka od strane lzm ili od strane SPH. Informacije o rezultatima analiza sirovog mlijeka na kriterijume kvaliteta sirovog mlijeka od primarnih proizvođača, inspekcija provjerama samo tokom službene kontrole objekta po Planu kontrole za preradu mlijeka uvidom u evidencije SPH (mjesečni izvještaji rezultata analiza bez proračunatog geometrijskog prosjeka, što otežava i usporava dobijanje pouzadnih podataka o kvalitetu sirovog mlijeka i onemogućava blagovremeno postupanje inspekcije. Od 2019. godine UBHVFP donosi Godišnji plan službenih kontrola odobrenih i registrovanih objekata za proizvodnju i preradu sirovog mlijeka, sa definisanim predmetom kontrole, učestalošću i metodom kontrole, uključujući i uzimanje uzoraka sirovog mlijeka i proizvoda od mlijeka kroz uspostavljene monitoringe – rezidua, mikrobioloških kriterijuma, kvaliteta, kontaminenata.

U cilju uspostavljanja planiranih, ujednačenih i efikasnih službenih kontrola UBHVFP je donijela Obrazac zapisnika o izvršenom inspeksijskom pregledu posebnih zahtjeva higijene na gazdinstvima za proizvodnju sirovog mlijeka koji sadrži kontrolnu listu sa zahtjevima za sirovo mlijeko utvrđenih Uredbom o posebnim zahtjevima higijene za proizvode životinjskog porijekla koju su inspektori dužni popuniti pri kontroli gazdinstava za proizvodnju sirovog mlijeka, utvrditi stanje i narediti mjere za otklanjanje neusaglašenosti.

Način službene kontrole registrovanih objekata za preradu sirovog mlijeka na gazdinstvima

Svaki proizvođač koji ima namjeru da vrši preradu sirovog mlijeka od sopstvenih životinja na gazdinstvu ima zakonsku obavezu da se registruje u UBHVFP. U skladu sa trenutno važećom Uredbom o zahtjevima higijene za objekte i prostorije u kojima se proizvode male količine primarnih proizvoda za ishranu ljudi (Službeni list CG", br. 59/2016 i 6/2018.) propisano je da svaki proizvođač koji proizvodi i prerađuje više od 50 l sirovog mlijeka, prije upisa u registar podliježe inspeksijskoj kontroli kojom se utvrđuje ispunjenost propisanih zahtjeva za objekat, prostorije i opremu. Proizvođači koji prerađuju do 50 litara sirovog mlijeka nijesu bili u obavezi da posjeduju posebne objekte već je dozvoljena prerada u sklopu prostorija stambenog objekta.

Od svih proizvođača vršeno je uzorkovanje i laboratorijske analize sira i kajmaka sa gazdinstava vršile Tokom 2018 i 2019 godine uzorkovanje su vršila zaposlena lica iz UBHVFP,. Poslednje četiri godine uzorkovanje mliječnih proizvoda proizvedenih na gazdinstvima vrši se dva puta godišnje. Uzorkovanje se vrši u cilju provjere mikrobioloških kriterijuma u proizvodima (u fazi stavljanja na tržište, ali još uvijek pod nadzorom proizvođača). Nije vršeno uzimanje uzoraka sirovog mlijeka sa ovih gazdinstava zbog ograničenja broja zaposlenih. Na ovaj način se u skladu sa principom predostrožnosti je obezbjeđivan dokaz o bezbjednosti ovih proizvoda. Ovaj postupak je sproveden u sklopu agrobudžetske mjere za podršku preradi mlijeka na gazdinstvima. MPSV je dodatno, kao uslov za ostvarivanje ove podrške definisalo kroz javni poziv i dodatni uslov a to je da i proizvođači koji prerađuju do 50 litara moraju izgraditi i opremiti posebne objekte koji moraju ispunjavati propisane minimalne infrastrukturne zahtjeve utvrđene navedenom Uredbom. Inspektori su izvršili pregled objekata i ove grupe proizvođača. Paralelno su opredjeljivane i druge agrobudžetske mjere u cilju uanprjeđenja uslova za higijensku mužu, hlađenje mlijeka i provjeru zdravlja vimena (kupovinom ploča i reagenasa za mastitis testove). Rezultati ispitivanja iz godine u godinu pokazuju trend smanjenja neusaglašenih uzoraka u odnosu na prisutnost *E.coli*, *Staphilococcus aureus* i *L.monocytogenes* u sirevima odnosno kajmaku.

Prilikom kontrole objekata za preradu na gazdinstvima, inspektor popunjava kontrolnu listu i istovremeno edukuje proizvođača o zahtjevima za bezbjednost hrane, koje shodno propisima treba da ispuni, a koje garantuju bezbjedan proizvod. U slučaju utvrđivanja neusaglašenosti, inspektor naređuje mjere za otklanjanje infrastrukturnih neusaglašenosti, a po potrebi zabranjuje obavljanje djelatnosti u objektu do otklanjanja neusaglašenosti. U slučaju kada se u uzetom uzorku sira ili kajmaka utvrdi neusaglašenost sa propisanim mikrobiološkim kriterijumima za bezbjednost hrane, inspektor donosi rješenje o zabrani stavljanja u promet do otklanjanja uzroka neusaglašenosti i laboratorijske potvrde o bezbjednosti proizvoda a Ministarstvo ne isplaćuje podršku za prerađeno sirovo mlijeko tim gazdinstvima.

Na osnovu Zakona o identifikaciji i registraciji životinja uspostavljen je Centralni registar gazdinstava i životinja koji vodi UBHVFP. Registar sadrži: identifikacioni kod gazdinstva, geografske koordinate (lokaciju gazdinstva), vrstu i broj životinja na gazdinstvu, podatke o držaocu, tip proizvodnje i mjere zdravstvene zaštite sprovedene na gazdinstvu. Podaci u Centralnom registru čuvaju se o svakom pojedinačnom gazdinstvu tri godine od dana kada poslednja životinja napusti to gazdinstvo. U Centralnom registru se evidentiraju i mjere zdravstvene zaštite koje se sprovode za svaku pojedinačnu životinju. Podatke o mjerama zdravstvene zaštite u Centralni registar unose se ovlašćene veterinarske ambulante (tuberkulinizacija) koje sprovode Godišnji obavezni program zdravstvene zaštite.

SVL vrši laboratorijska ispitivanja na brucelozi. Informacioni sistem (LABIS) SVL povezan je sa Centralnim registrom životinja, tako da se svaki pojedinačni rezultat analize unosi i vezuje za životinju. Na taj način u Centralnom registru postoje informacije za svaku pojedinačnu životinju o statusu zdravlja u odnosu na TBC i brucelozi, kao i o drugim mjerama zdravstvene zaštite. Postojeći Centralni registar je dobra osnova za nadogradnju i uspostavljanje baze podataka o svim gazdinstvima koje proizvode sirovo mlijeko, predaju mlijeko odobrenim objektima za preradu mlijeka i objekata za preradu mlijeka na gazdinstvima.

UBHVFP je pripremila neophodne procedure za dodjelu statusa gazdinstava zvanično slobodnih od tuberkuloze i bruceloze. Ovo je neophodan uslov za proizvodnju sirovog mlijeka koje je usaglašeno u dijelu zdravstvenih zahtjeva. U toku je unaprjeđenje Centralnog registra koje će omogućiti unos podataka o dodjeli statusa gazdinstvu - slobodno od tuberkuloze i bruceloze. Centralni registar treba biti nadograđen na način da se selektuju gazdinstva koja predaju mlijeko odobrenim objektima za preradu mlijeka i gazdinstava koje vrše je vrše preradu mlijeka na sopstvenom gazdinstvu, i da pored informacija o zdravstvenom statusu životinja sadrže i podatke o analiziranim uzorcima LZM. Ovako nadograđena baza podataka doprinijeće boljem planiranju kontrola i pravovremenom sprovođenju mjera po dobijanju informacija o neusaglašenom mlijeku.

U prethodnom periodu, kroz godišnji Program mjera obavezne zdravstvene zaštite životinja, podprogram - kontrola zdravlja vimena, vršena je kontrola zdravlja vimena muznih krava radi blagovremenog otkrivanja i suzbijanja pojave mastitisa. Na svakom registrovanom gazdinstvu za preradu sirovog mlijeka, ovlašćene veterinarske ambulante su vršile klinički pregled vimena i dijagnostičko ispitivanje mlijeka brzom terenskom probom (*California Mastitis Test* - CMT). U slučajevima pozitivnog CMT uzimali su se uzorci mlijeka iz sumnjivih četvrti za laboratorijska ispitivanja. Uzorci su dostavljani u SVL koja je vršila laboratorijsku dijagnostiku i izolaciju uzročnika mastitisa sa antibiogramom. Na osnovu dobijenih rezultata, veterinarske ambulante su sprovodile liječenje i druge mjere i obavještavale nadležnog službenog veterinara radi preduzimanja zakonom predviđenih mjera - zabrana upotrebe i stavljanja u promet za javnu potrošnju mlijeka i mliječnih proizvoda do dobijanja negativnog laboratorijskog rezultata. U okviru ovoga Programa, CMT je odrađen na 8.478 gazdinstava, obuhvatajući 25.066 muznih goveda. Kroz ovaj program osim mjera zdravstvene zaštite, ovlašćeni veterinari su informisali držaoce životinja o higijenskim mjerama koje trebaju sprovesti prikazom muže i čuvanja mlijeka kako bi se postigao i održavao kvalitet mlijeka.

Zbog specifičnosti proizvodnje, velikog broja registrovanih gazdinstava za preradu sirovog mlijeka, malog broja inspektora/službenih veterinara za kontrolu gazdinstava/objekata i obuku proizvođača/farmera neophodno je definisati dodatno vrijeme, kroz pregovaračku poziciju sa EK za potpunu implementaciju zahtjeva za kvalitet sirovog mlijeka. Nakon sprovedene analize trenutnog stanja kvaliteta sirovog mlijeka I u slučaju odobravanja prelaznog perioda u ovom sektora pristupilo bi se Izmeni Uredbe o posebnim zahtjevima higijene za proizvode životinjskog porijekla (Sl. list CG broj br. 32/2016, i 14/2025.) i definisanju novih prelaznih perioda do potpunog usaglašavanja sa EU zahtjevima

Trenutno stanje Laboratorijskih kapaciteta za ispitivanje sirovog mlijeka (ukupnog broja mikroorganizama i somatskih ćelija), način ispitivanja i uzimanja uzoraka

Laboratorija za mljekarstvo je osnovana i počela sa radom u septembru 2001. godine. Dio je Stručnih službi Biotehničkog fakulteta Univerziteta Crne Gore u Podgorici gdje je i locirana. Kvalitet sirovog mlijeka analizira na tri instrumenta MilkoScan, Fossomatic i BactoScan. Na instrumentu MilkoScan, za svaki uzorak analiziraju se 5 parametara i to: % masti, % proteina, % laktoze, % suve materije bez masti i tačaka mržnjenja

mlijeka (FPD). Značaj određivanja ovih parametara je taj da, pored ukazivanja na ukupni hemijski kvalitet, rezultate sadržaja masti i proteina mljekare koriste za formiranje otkupne cijene sirovog mlijeka, dok tačka mržnjenja ukazuje na eventualno dodavanje vode u mlijeko, tj. prevarnu praksu.

Na instrumentu Fossomatic određuje se broj somatskih ćelija u mlijeku. Ovaj parametar je značajan jer se na osnovu njegove vrijednosti može detektovati upala vimena čak i u početnom stadijumu, što omogućava pravovremeno liječenje mliječnih grla. BactoScan FC omogućava analizu ukupnog broja bakterija, a to je parametar koji ukazuje na opšte stanje higijene na farmi sa koje potiče uzorak, a naročito na higijenske uslove u toku muže i prisustvo ili odsustvo hlađenja mlijeka nakon muže. Određivanje sadržaja masti i proteina bitno je za obračun osnovne otkupne cijene mlijeka, a broja somatskih ćelija i ukupnog broja bakterija za klasifikaciju uzoraka na osnovu koje se osnovna cijena povećava ili smanjuje.

Svaki prerađivač mlijeka dužan je da najmanje dva puta mjesečno kontroliše kvalitet sirovog mlijeka. Nakon analize uzoraka, rezultati se šalju korisnicima usluga, elektronskim putem (e-mail). Cilj je da korisnik usluga (prije svih mljekare i sirare) dobiju rezultate što prije. Usluge LZM koriste: odobreni objekti za prerađu mlijeka (mljekare i sirare); farmeri; naučni radnici Biotehičkog fakulteta i studenti.

U decemdu 2017. godine LZM je u saradnji sa MPŠV i UBHVFP pripremila listu potrebne opreme sa tehničkom specifikacijom, koja je finansirana iz sredstava IPA 2014: "Support to the Veterinary Sector". Nova oprema koju čine MilkoScan 7 i Fossomatic 7 (objedinjeni u kombinovani automatski CombiFoss 7) i BactoScan FC + isporučena je i instalirana u decembru 2018. godine.

Laboratorija za mljekarstvo je akreditovana laboratorija po standardu ISO/IEC 17025 i u procesu je dobijanja akreditacije četiri metode koje se sprovode po međunarodnim standardima na instrumenteima MilkoScan, Fossomatic, BactoScan i Cryoscope 4D3.

Za ispitivanje sirovog mlijeka odnosno utvrđivanje broja mikroorganizama i somatskih ćelija koriste se metode MEST EN ISO 16 297:2021 Milk-Bacterial count –Protocol for the evaluation of alternative methods za bakterije i MEST EN ISO 13366:2011 (IDF 148-2) Mlijeko-Brojanje somatskih ćelija-Dio 2:Uputstvo za rad fluoro-ortoelektronskih brojača za somatske ćelije.

LZM je pripremila Uputstvo za uzimanje uzoraka mlijeka i mliječnih proizvoda u skladu sa standardom MEST EN ISO 707:2012 (EN ISO 707:2008) Mlijeko i mliječni proizvodi-Uputstvo za uzimanje uzoraka. Ovo Uputstvo je distribuirano objektima za prerađu mlijeka. Sprovedena je samo početna obuka lica koja vrše uzorkovanje sirovog mlijeka.

Propisani kriterijumi za sirovo mlijeko odnose se isključivo na rezultat dobijen obračunom geometrijske sredine u skladu sa Uredbom o posebnim zahtjevima higijene za proizvode životinjskog porijekla. Pri obračunu premija koristi se geometrijska sredina u toku dvomjesečnog perioda (4 rezultata) za ukupan broj bakterija i tromjesečnog perioda (6 rezultata) za broj somatskih ćelija.

Trenutno je dizajniran modul za LZM kao dio Veterinarskog informacionog sistema. Planirano je povezivanje tog modula sa gazdinstvima. Planirano je unaprjeđenje postojećeg Centralnog registra gazdinstava na način da se selektuju gazdinstva koja predaju mlijeko odobrenim objektima za prerađu mlijeka i gazdinstava koja prerađuju sirovo mlijeka sa podacima o zdravstvenom statusu životinja i rezultatima LZM o ispitanim uzorcima sirovog mlijeka (usaglašenim i neusaglašenim).

Planirano je da LZM, u saradnji sa MPŠV, SPH i UBHVFP donese Plan obuka, sprovede obuke i izda sertifikate licima koja vrše sakupljanje, uzorkovanje, označavanje i transport uzoraka sirovog mlijeka, kako bi se obezbijedio pouzdan i prihvatljiv uzorak za laboratorijsku analizu mlijeka.

VII. INOVIRANI PROGRAM ZA UNAPRJEĐENJE KVALITETA SIROVOG MLIJEKA

	Cilj	Aktivnost	Pokazatelj/ Indikatori	Nosilac/Nosioci aktivnosti	Sredstva za sprovođenje aktivnosti	Rokovi za sprovođenje aktivnosti	Napomena	Napomene MNE Izvršavanje EK
1.	Opšti cilj: Unaprjeđenje kvaliteta i bezbjednosti sirovog mlijeka i proizvoda od mlijeka Usaglašavanje CG propise o hrani sa EU propisima i obezbjediti potpunu usklađenost	Kontinuirano usaglašavanje propisa sa EU legislativom	Zakon o bezbjednosti hrane u potpunosti harmonizovan sa Regulativom EC 178/2002 Uredba o higijeni hrane u potpunosti harmonizovana sa Regulativom EC 852/2004 Uredba o posebnim zahtjevima higijene za proizvode životinjskog porijekla u potpunosti harmonizovana sa Regulativom EC 853/2004 sa definisanim prelaznim periodima za usaglašavanje kriterijuma za sirovo mlijeko (2030.godina) u skladu sa pregovaračkom pozicijom	MPŠV DZP-SZS LZM UBHVFP Radna grupa za izradu propisa	Budzet MPŠV UBHVFP	IQ 2026 Usvojen na Skupštini CG 12.marta 2026.godine IIQ2026 III Q2026 2 Kontinuirano praćenje izmjena i dopuna EU legislative	u potpunosti usaglašen sa smjernicama i sugestijama EK	Na zahtjev EK
2.	Pravni okvir – Nacionalna pravila za proizvodnju i stavljanje na tržište proizvoda životinjskog	Izrada novog Zakona bezbjednosti hrane	Zakon o bezbjednosti hrane Donijet Zakon o bezbjednosti hrane	MPŠV DZP-SZS LZM UBHVFP	Budzet MPŠV UBHVFP	IQ 2026		

	porijekla proizvedenih primjenom tradicionalnih postupaka tokom proizvodnog procesa ili samo određene faze procesa		VI. Mjere o odstupnjima i prilagođavanja zahtjevima higijene hrane Objekti za proizvodnju hrane sa tradicionalnim karakteristikama Član 39	Radni tim za usaglašavanje legislative		IIQ 2026		
3.	Pravni okvir – Nacionalna pravila za odstupanja i prilagođavanja zahtjevima propisa o higijeni hrane radi olakšavanja poslovanja objektima sa malim obimom proizvodnje proizvoda životinjskog porijekla	Izrada novog Zakona bezbjednosti hrane Donošenje i usvajanje Uredbe o mjerama i uslovima za odstupanja i prilagođavanja propisa o hrane u objektima sa malim obimom poslovanja proizvodima životinjskog porijekla	Zakon o bezbjednosti hrane Donijet Zakon o bezbjednosti hrane Donijeta Uredba o mjerama i uslovima za odstupanja i prilagođavanja propisa o hrani u objektima sa malim obimom poslovanja proizvodima životinjskog porijekla	MPŠV DZP-SZS LZM UBHVFP Radni tim za usaglašavanje legislative	Budzet MPŠV UBHVFP	IQ 2026 IIQ 2026		Zakon o bezbjednosti hrane 59/ 2026.godine definisan osnov za donošenje nacionalnih propisa o dozvoljenim odstupanjima i prilagođavanjima zahtjevima higijene hrane u skladu sa članom 10 stav 3 i 4 Regulative 852/2004 i članom 13 stav 3 i 4 Regulative 853/2004 (izrađena u skladu sa smjernicama EK)
4.	Pravni okvir – Nacionalna pravila za proizvodnju i stavljanje na tržište malih količina primarnih proizvoda životinjskog porijekla	Nakon usvajanja i objavljivanja Zakona o bezbjednosti hrane Donošenje i usvajanje Uredbe o zahtjevima za stavljanje na tržište malih količina primarnih proizvoda životinjskog porijekla	Donijet i objavljen Zakon o bezbjednosti hrane Donijeta Uredbe o zahtjevima za stavljanje na tržište malih količina primarnih proizvoda životinjskog porijekla	MPŠV DZP-SZS LZM UBHVFP Radni tim za usaglašavanje legislative	Budzet MPŠV UBHVFP	Q 2026 IIQ 2026		

5.	Pravni okvir – Nacionalna pravila za proizvodnju i stavljanje na tržište malih količina proizvoda životinjskog porijekla za ishranu ljudi	Nakon usvajanja zakona Zakona bezbjednosti hrane Donošenje i usvajanje Uredbe o zahtjevima za stavljanje na tržište malih količina proizvoda životinjskog porijekla za ishranu ljudi	Usvoje i objavljen Zakon o bezbjednosti hrane Donijeta Uredbe o zahtjevima za stavljanje na tržište malih količina proizvoda životinjskog porijekla za ishranu ljudi	MPŠV DZP-SZS LZM UBHVFP Radni tim za usaglašavanje legislative	Budzet MPŠV UBHVFP			
6.	Unaprijediti tačnost podataka u Centralnom registru gazdinstava i životinja (gazdinstva krava, ovaca, koza) i registrovanih gazdinstava za proizvodnju i stavljanje na tržište sirovog mlijeka	1. Ažuriranje veterinarskog informacionog sistema radi povećanja tačnosti podataka u sistemu, kroz dvije faze:	Uspostavljen Registar poljoprivrednih gazdinstava na kojima se proizvodi i/ili prerađuje sirovo mlijeko	MPŠV UBHVFP Ovlaštene veterinarske ambulante	Budzet MPŠV UBHVFP Držaoци sa gazdinstava podliježu sistemu subvencionisanja	IV Q 2026		
		I FAZA Definisanje Mjere subvencija u Agrobudzetu za gazdinstva sa i i više goveda i 10 i više ovaca i koza: (bliži opis mjere dat u tač. 14.)	Usvojen Agrobudzet Definisana mjera	MPŠV	Agrobudzet MPSV	Početak tekuće godine 2027.-2030.		
		a) Raspisivanje Javnog poziva držaocima gazdinstava na kojima se proizvodi sirovo mlijeko i stavlja na tržište (predaje	Usvojen Agrobudzet za tekuću godinu 2026 Definisane mjere podrške Objavljen javni poziv	MPŠV Direktorat za poljoprivredu Sektor za stočarstvo VA	Agrobudzet MPSV	Maj avgust tekuće godine 2027.-2030		

		odobrenim objektima za preradu mlijeka ili preradu male količine u registrovanim gazdinstvima za stavljanje na lokalno tržište) da ažuriraju stanje muznih grla na gazdinstvu u nadležnim veterinarskim ambulantama.	Unaprijeđena tačnost (%)					
		b) unos podataka o gazdinstvima koje su dostavili držaoci uz garanciju, svojeručnim potpisom, za tačnost podataka, u centralnu bazu podataka	Unijeti/azurirani podaci za svako gazdinstvo pojedinačno	Registrovane veterinarske ambulante (pravna lica)	Držaoci	Tokom trajanja Javnog poziva		
		c) Izdavanje potvrde o ažuriranom stanju za gazdinstvo koju držalac predaje MPSV uz zahtjev za subvenciju	Izdata potvrda	Registrovane veterinarske ambulante (pravna lica)	Držaoci	Tokom trajanja Javnog poziva na zahtjev držoca		
		d) Neposredna kontrola cca 20% gazdinstava (upoređivanje podataka iz VIS-a na dan kontrole, provjera tačnosti ažuriranja, unos naknadnih kretanja, itd.)		Terenska komisija MPŠV	Agrobudžet MPŠV	Po završetku poziva		
		e) donošenje rješenja o odbijanje zahtjeva za ostvarivanje subvencija u 2026. i izricanje mjere zabrane za apliciranje za subvencije u 2027.	Broj otkrivenih gazdinstava na kojima se ne primjenjuje Zakon o registraciji i identifikaciji životinja i koji nesprovođenjem obaveza ugrožavaju pravilno planiranje i sprovođenje mjera zdravstvene zaštite	Terenska komisija MPŠV	Agrobudžet MPŠV	Po završetku poziva		

		f) dostavljanje obavještenja UBHVFP sedmično obavještenje o gazdinstvima na kojima su utvrđene nepravilnosti radi daljeg sprovođenja mjera u skladu sa nadležnostima utvrđenim Zakonom o zdravlju životinja i zakonom o službenim kontrolama		Terenska komisija MPŠV	Agrobudžet MPŠV	Sedmično , tokom trajanja kontrole		
		g) Službena kontrola gazdinstava sa otkrivenim nepravilnostima	Broj pokrenutih prekršajnih postupaka i izricanje mjere zabrane stavljanja u promet sirovog mlijeka za javnu potrošnju Unaprijeđena tačnost u centralnoj bazi značajna za planiranje i sprovođenje zdravstvene zaštite, planiranu dodjelu statusa i službene kontrole proizvodnje, sakupljanja, transporta sirovog mlijeka ili proizvodnje malih količina proizvoda od na registrovanim gazdinstvima od sosptvenih životinja	UBHVFP nadležni veterinarski inspektor	UBHVFP	kontinuirano		
		II FAZA Definisannje nove/novih mjera u Programu obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinje za gazdinstva sa manje od	Usvojen godišnji Program mjera zdravstvene zaštite	UBHVFP Sektor za veterinu Odsjek za zadržavlje i dobrobit životinja	UBHVFP	Po programu		

		10 ovaca i koza koja ne podliježu sistemu subvencija i gazdinstva koja nijesu ažurirala stanje u skladu sa prvom fazom						
		a) Izrada stručnog uputstva za VA koje sprovode mjere po programu,	Izrađeno stručno uputstvo za VA Unos podataka u VIS i dostavljeni spiskovi o ažuriranim gazdinstvima UBHVFP	UBHVFP Sektor za veterinu Odsjek za zadržavanje i dobrobit životinja	UBHVFP	Po programu		
		b) terenska kontrola gazdinstava, utvrđivanje stanja i ažuriranje podataka u VIS-u i istovremeno uzimanje uzoraka krvi na brucelozu malih preživara	Donijet Anex Ugovora Izvršeno uzorkovanje krvi sa svih gazdinstava malih preživara svih malih preživara	VA sa ugovorom za vršenja poslova po Programu.....	UBHVFP	Po programu		
		c) službena kontrola gazdinstava tj. sprovođenja obaveza držalaca u skladu sa zakonom o zdravlju životinja i zakonom o zaštiti dobrobiti životinja, u skladu sa godišnjim planom službenih kontrola	Godišnji plan službene kontrole za 2026-2027	UBHVFP Sektor za veterinu Odsjek za veterinarsku inspekciju	UBHVFP	Po planu, kontinuirano		
		d) Upravne mjere i novčane kazne za gazdinstva sa utvrđenim nepravilnostima (privremena ograničenja, zabrane)	Broj pokrenutih prekršajnih postupaka i izricanje mjere zabrane kretanja životinja i/ili stavljanja u promet sirovog mlijeka za javnu potrošnju Unaprijeđena tačnost u centralnoj bazi svih gazdinstva značajna za planiranje i sprovođenje zdravstvene zaštite i službene kontrole	UBHVFP Sektor za veterinu Odsjek za veterinarsku inspekciju	UBHVFP	kontinuirano		

			gazdinstava na kojima se vrši proizvodnja, sakupljanje, transport sirovog mlijeka ili proizvodnja malih količina proizvoda životinjskog porijekla u registrovanim objektima na gazdinstvima od sopstvenih životinja					
		d) Unos u Centralni registar registrovanih objekata (VIS) objekte za koje su izdata rješenja o upisu u registar registrovanih objekata na kojima se proizvodi i stavlja na tržište sirovo mlijeko sa naznakom: 1. Registrovani objekti za proizvodnju sirovog mlijeka (predaja odobrenim objektima za preradu mlijeka); 2. Registrovani objekti za proizvodnju malih količina primarnih proizvoda životinjskog porijekla 3. Registrovani objekti za proizvodnju malih količina proizvoda životinjskog porijekla (proizvoda od mlijeka)	Ažurirani i objavljeni registri	UBHVFP Sektor za bezbjednost hrane Odsjek za hranu životinjskog porijekla	UBHVFP	Nakon usvajanja nacionalnih pravila i sprovedenih kontrola po potrebi		
6.	Dodijeliti statute stada - slobodno ili službeno slobodno od tuberkuloze i/ili bruceloze gazdinstvima na kojima se proizvodi	1. Zatražiti Ekspertsku pomoć država članica za izradu akcionog plana nadzora, uzorkovanja i dodjelu statusa na nivou gazdinstava (slobodno ili službeno slobodno	Sklopljeni ugovori s ekspertima Realizovane aktivnosti Izrađen akcioni plan nadzora, uzorkovanja i	MPŠV UBHVFP Ovlaštene veterinarske ambulante	Budzet MPŠV UBHVFP	Maj 2026 Jun 2026		

	i/ili prerađuje sirovo mlijeko	od tuberkuloze i/ili bruceloze)	dodjelu statusa na nivou gazdinstava (slobodno ili službeno slobodno od tuberkuloze i/ili bruceloze)					
		b) Uspostaviti pravni okvir i prenijeti u nacionalno zakonodavstvo Regulativu (EC 2020/689)	Prvi draft poslat Evropskoj komisiji Usvojen Pravilniko	MPŠV UBHVFP	Budzet UBHVFP	Jun 2026 IVQ 2026		
		c) Realizovane aktivnosti utvrđene akcionim planom	Službeno dodijeljeni ststusi svim gazdinstvima sa govedima, ovcama i kozama, koji ispunjavaju uslove u skladu sa akcionim planom i programima nadzora.	UBHVFP		IV Q 2027		
		d) Dostavljanje informacije o dodjeli statusa gazdinstvima EK	Crna Gora dodijelila statute slobodno ili službeno slobodno od tuberkuloze i/ili bruceloze gazdinstvima sa govedima, ovcama i kozama	UBHVFP		IV Q 2027		
7.	Uspostaviti sistem upravljanja rizikom od upotrebe i stavljanja na tržište sirovog mlijeka i proizvoda od mlijeka proizvedenog na gazdinstvima bez statusa - slobodno ili službeno slobodno od tuberkuloze i/ili bruceloze	Donijeti naredbu o uslovima stavljanja i upotrebe sirovog mlijeka	Donijeta naredba o uslovima za stavljanje na tržište sirovog mlijeka Objavljena u Službenom listu CG	MPŠV DZP-SZS LZM UBHVFP Radni tim za usaglašavanje legislative	Budzet MPŠV UBHVFP	IIQ 2026		

7A	Unaprijediti usaglašenost kvaliteta sirovog mlijeka na nivou svih gazdinstava u pogledu ukupnog broja bakterija i somatskih ćelija	1. Kampanja podizanja svijesti proizvođača sirovog mlijeka o higijenskim zahtjevima a naročito o: higijeni muže, čuvanju i hlađenju sirovog mlijeka na gazdinstvu, ličnoj higijeni lica koja vrše mužu, temperaturi pri prevozu sirovog mlijeka, zdravlju vimeni, prostorijama i opremi za mužu i čuvanje sirovog mlijeka (Tematska radionice organizovane u saradnji sa FBO i udrženjima proizvođača sirovog mlijeka uz pomoć eksperata angažovanih preko TAIEX , GIZ, PLAC ili drugih trenutno dostupnih projekata), putem elektronskih i stampanih medija, tematskih emisija sa otvorenim pitanjima,	Unaprijeđena znanja proizvođača sirovog mlijeka o propisanim zahtjevima higijene za sirovo mlijeko i proizvode od mlijeka koji se stavljaju natržište	MPŠV DZP-SZS LZM UBHVFP FBO Udruženja proizvođača sirovog mlijeka Udruženja stočara	Budzet MPŠV UBHVFP	IIIQ I IVQ 2026 Kontinuirano		
		2. Preliminarna procjena svih gazdinstava u upisanih u Registar UBHVFP na kojima se proizvodi sirovo	Izvršena kategorizacija svih gazdinstava u tri kategorije: Kategorija A – potpuno usklađena gazdinstva:	UBHVFP Sektor za veterinu i Sektor za bezbjednost hrane LZM SVL	Budzet UBHVFP	III-IV Q 2026		

		mlijeko za stavljanje na tržište na osnovu raspoloživih podataka (laboratorijskih izvještaja o kvalitetu sirovog mlijeka (UBB i SC), izvještaja o izvršenim ispitivanjima na TBC i brucelozu, izvještaja o uzetim uzorcima za monitoring rezidua	Gazdinstva koja ispunjavaju zahtjeve za zdravlje životinja; zahtjeve za ukupan broj baij bakterija i somatskih ćelija, ; zahtjeve za kontrolu rezidua; zahtjeve za sljedivost. Mlijeko može ulaziti u odobrene objekte za preradu mlijeka bez ograničenja Kategorija B – gazdinstva za koja je potreban plan unaprjeđenja i poboljšanja: i koja moraju biti podložna planovima korektivnih mjera; povećanim frekvencijama uzorkovanja; pojačanoj službenoj kontroli; ograničenim uslovima stavljanja na tržište, gdje je to primjenjivo. Kategorija C – gazdinstva koja stalno ne udovoljavaju zahtjevima: Gazdinstva koja ne uspiju postići usklađenost u predviđenim rokovima. Potrebno je izricanje mjera za obustavu prikupljanja mlijeka; isključenje iz tranzicijskih aranžmana; zabranu stavljanja mlijeka na tržište; povlačenje odobrenja					
7B	Unaprijediti usaglašenost	3. Nakon izvršene preliminarne	Donijet Plan službenih kontrola gazdinstava za	UBHVFP		III Q 2026		

	kvaliteta sirovog mlijeka na nivou gazdinstava za proizvodnju sirovog mlijeka sa kojih se sirovo mlijeko isporučuje prerađivačkim pogonima u pogledu ukupnog broja bakterija i somatskih čelija	kategorizacije svih gazdinstava donošenje Plana službenih kontrola gazdinstava za proizvodnju sirovog mlijeka sa kojih se sirovo mlijeko isporučuje prerađivačkim pogonima	proizvodnju sirovog mlijeka sa kojih se sirovo mlijeko isporučuje prerađivačkim pogonima	Odsjek za hranu životinjskog porijekla Odsjek za inspekciju hrane Odsjek za veterinarsku inspekciju	Budzet UBHVFP			
		4. Sprovedenje službene kontrole gazdinstava za proizvodnju sirovog mlijeka sa kojih se sirovo mlijeko isporučuje prerađivačkim pogonima u skladu Planom kontrole radi - <u>provjere</u> : zahtjeva higijene na farmama (opreme za mužu, prostora za skladištenje i hlađenje mlijeka, transport, lična higijena lica koja vrše mužu, higijena štale, čistoća životinja, zbrinjavanje stajnjaka, evidencije o liječenju, proizvodnji i isporuci mlijeka, vrsti porijeklu hrane koja se koristi za ishranu	Sprovedena službene kontrole gazdinstava za proizvodnju sirovog mlijeka sa kojih se sirovo mlijeko isporučuje prerađivačkim pogonima u skladu Planom kontrole (800-850 gazdinstava)	UBHVFP Inspektori za hranu i Veterinarski inspektori	Budzet UBHVFP	IV Q 2026		

		muznih grla i dr zahtjeva uz primjenu kontrolne liste. Donošenje rješenja i naređivanje sprovođenja korektivnih mjera; povećane učestalosti uzorkovanja; zabarni stavljanja na tržište sirovog mlijeka, prema potrebi. i određivanje rokova za svaku mjeru pojedinačno				Kontrola naloženih mjera u datim rokovima Kontinuirano		
		5. Nakon izvršenih kontrola izrada Izveštaja o utvrđenom stanju i preduzetim mjerama	Izveštaj o izvršenoj kontroli objekata nakon preliminarne kategorizacije sa utvrđenim stanjem naloženim mjerama i rokovima za otklanjanje neusaglašenosti - osnov za praćenje usaglašenosti	UBHVFP Sektor za bezbjednost hrane		II Q 2027 Tromjesečni izvještaj		
7B	Unaprijediti usaglašenost kvaliteta sirovog mlijeka na nivou gazdinstava na kojim se proizvodi sirovo mlijeka i proizvodi od mlijeka od sopstvenih životinja	6. Nakon izvršene preliminarne kategorizacije svih gazdinstava donošenje Plana službenih kontrola gazdinstava na kojim se proizvodi sirovo mlijeka i proizvodi od mlijeka od sopstvenih životinja sa posebno definisanim	Donijet Plan službenih kontrola gazdinstava na kojim se proizvodi sirovo mlijeka i proizvodi od mlijeka od sopstvenih životinja sa posebno definisanim poglavljem Uzorkovanje sirovog mlijeka sa radi kontrole ukupnog broja mikroorganizama i somatskih ćelija 4 puta godišnje u pravilnim vremenskim razmacima	UBHVFP Odsjek za hranu životinjskog porijekla Odsjek za inspekciju hrane	Budzet UBHVFP	IVQ 2026		

		poglavljem : Uzorkovanje sirovog mlijeka sa radi kontrole ukupnog broja mikroorganizama i somatskih ćelija 4 puta godišnje u pratilnim vremenskim razmacima u skladištu sa nacionalnim pratilima						
		7. Donijeti proceduru/ uputstvo o sprovođenju službenih kontrola gazdinstava za proizvodnju sirovog mlijeka	Donijeto uputstvo, održana obuka za službene veterinare - inspektore za hranu i/ili druga ovlaštena lica za sprovođenje kontrole na farmama	UBHVFP OZHŽP OZIH	Budzet UBHVFP	IVQ 2026		
		8. Sprovođenje obuke za inspektore koji će biti zaduženi za kontrolu svih gazdinstava za proizvodnju sirovog mlijeka	Sprovedena obuka za 5 inspektora	UBHVFP SVL LZM Ekspertska podrška /GIZ, PLAC, TAIEX)	Budzet UBHVFP	IVQ 2026		
		9. Sprovođenje službene kontrole gazdinstava za proizvodnju sirovog mlijeka i proizvoda od mlijeka od sopstvenih životinja u skladu Planom kontrole radi - <u>provjere</u> : zahtjeva higijena na farmama (opreme	Kontrolisano 1000 gazdinstava godišnje Naređeno sprovođenje korektivnih mjera; povećane učestalosti uzorkovanja; zabrani stavljanja na tržište sirovog mlijeka, sira i kajmaka prema potrebi. i određivanje rokova za sprovođenje svake mjere pojedinačno od strane inspektora.	UBHVFP Inspektori za hranu i Veterinarski inspektori	Budzet UBHVFP	I Q – 4Q 2027 Kontrola naloženih mjera u datim rokovima Kontinuirano 1Q 2028 –IVQ 2028		

		za mužu, prostora za skladištenje i hlađenje mlijeka, , lična higijena lica koja vrše mužu, higijena štale, čistoća životinja, zbrinjavanje stajnjaka, evidencije o liječenju, proizvodnji mlijeka vrsti porijeklu hrane koja se koristi za ishranu muznih grla; prostorije/objekta za proizvodnju sira i kajmaka (unutrašnj euredenej, oprema, voda, skladištenje, pakovanje, označavanje u skladu as propisom o informisanju potrošača o hrani i zahtjevima za označavanje utvrđenih Regulativom 853/2004, evidencije o sprovođenju DHP, sledljivosti, uz primjenu kontrolnih lista 10. Donošenje rješenja i naređivanje sprovođenja korektivnih mjera; povećane učestalosti	Kontinuirano se sprovodi kontrola izvršenja naloženih mjera			Kontrola naloženih mjera u datim rokovima Kontinuirano 1Q 2028 –IVQ 2029 Kontrola naloženih mjera u datim rokovima Kontinuirano Kontrola naloženih mjera u datim rokovima Kontinuirano		
--	--	---	--	--	--	--	--	--

		uzorkovanja; zabarni stavljanja na tržište sirovog mlijeka, sira i kajmaka prema potrebi. i određivanje rokova za sprovođenje svake mjere pojedinačno						
		11. Uzorkovanje sirovog mlijeka sa gazdinstava za proizvodnju sirovog mlijeka i proizvoda od mlijeka od sopstvenih životinja u skladu Planom uzorkovanja	Uzorci uzeti 4 puta godišnje	LZM sertifikovana lica za uzorkovanje za određeno područje od strane LZM	Budzet UBHVFP	Kontinuirano od IQ 2027		
		12. Sprovođenje obuke za lica koja vrše uzorkovanje i izrada uputstva za uzimanje uzoraka	Organiziovane obuke, na zahtjev zainteresovanih lica Izrađeno uputstvo	MPSV LZM	MPSV LZM	IVQ 2026 Kontinuirano		
		13. Uspostavljanje registra sertifikovanih lica obučanih za uzimanje, pakovanje i tarnsport uzoraka sirovog mlijeka	Uspostavljen registar	LZM	MPSV LZM	IVQ 2026 Kontinuirano		
7C	Usaglašenost mljekarskih prerađivačkih objekata	14. Donošenje pravnog okvira sa periodima za postupno usaglašavanje sirovog mlijeka u mljekarskim pogonima u odnosu na EU kriterijume i to:	Donijeta Uredba o posebnim zahtjevima higijene za proizvode životinjskog porijekla sa obavezama za proizvođače sirovog mlijeka u poglavlju: prelazni period u skladu sa	MPSV UBHVFP	Budzet UBHVFP	III Q 2026.		

			pregovaračkom pozicijo					
		15. U uredbi o posebnim zahtjevima za proizvode životinjskog porijekla će se definisati prelazni periodi za postupno usaglašavanj e kriterijuma i to: - do 2028 . ispod 300.000 ukupan broj bakterija; - do 2030 ispod 100.000 ukupan broj bakterija; Prerađivački pogoni će nakon 2030.godine, biti dužni da sirovo mlijeko iznad 100.000 bakterija prerađuju samo pod uslovom da je obezbijedeno odvojeno sakupljanje, transport i prijem u za to posebno obezbijedene prihvatne tankove jasno označene (neusaglašeno mlijeko) u količini od najviše od 20% ukupne prosječne dnevne proizvodnje. Prerada tog neusaglašenog mlijeka se može vršiti nakon prerade usaglašenog		PSV UBHVFP	Budzet UBHVFP	III Q 2026		

		mlijeka ili u posebnoj instaliranoj odvojenoj liniji za preradu takvog mlijeka po uspostavljenoj proceduri, uz uspostavljenu sledljivost i označavanje proizvoda dobijenih od neusaglašenog mlijeka identifikacionom oznakom koja ima drugačiji oblik od propisane oznake (npr; u obliku kvadrata;: Proizvodi dobijeni od neusaglašenog mlijeka se ne smiju izvoziti I mogu se stavljati samo na tržište Crne Gore. Od neusaglašenog mlijeka proizvođače se fermentisani proizvodi i pasterizovano mlijeko. Prerađivački pogoni su dužni da na svakih prerađenih 50 tona vrše test alkalne fosfataze nakon termičke obrade neusaglašenog mlijeka. Zabranjeno je miješanje neusaglašenog i usaglašenog mlijeka. FBO je dužan je da obezbijedi pouzdanu sledljivost. Predmet pojačanih službenih kontrola u ovim objektima će biti postupanje sa usaglašenim I						
--	--	--	--	--	--	--	--	--

		postupanje sa neusaglašenim mlijekom. U slučaju utvrđivanja e miješanja neusaglašenog I usaglašenog sirovog mlijeka SPH će biti zabranjen izvoz.						
8.	Uspostaviti sistem službene kontrole sirovog mlijeka kompatibilan sistemu službene kontrole EU kojim će se garantovati da se za preradu koristi samo sirovo mlijeko koje ispunjava propisane EU zahtjeve Odjeljak Ix Regulative 853/2004	Donijeti Godišnji plan službene kontrole odobrenih objekata za preradu mlijeka	Donijeti Godišnji plan službenih kontrola odobrenih objekata za preradu mlijeka za 2027.godinu pripremljen na osnovu predloga nadležnih inspektora (kriterijuma za određivanje učestalosti kontrola za svaki pojedinačni objekat 2026-2027	UBHVFP OZHŽP OZIH	Budzet UBHVFP	IVQ 2026		
		Izraditi priručnik o službenoj kontroli objekata za preradu mlijeka	Donijeti Priručnik o službenoj kontroli objekata za preradu mlijeka (kontrola ispunjenosti zahtjeva higijene, posebnih zahtjeva higijene, sledljivosti, zdravstvenih zahtjeva, termičke obrade označavanja i dr u skladu sa Odjeljkom IX Regulative 853/2004 EC)	UBHVFP OZHŽP OZIH		IVQ 2026		
		Sprovoditi službenu kontrolu odobrenih objekata za preradu mlijeka u skladu sa planom kontrole	Izvještaj - kontrole sproveden po Godišnjem Planu kontrole za 2026-2027	UBHVFP OZIH Glavni inspektor za hranu		kontinuirano po planu kontrole		

		Donijeti višegodišnji i Godišnji plan službene kontrole kooperantskih gazdinstava/farmi sa kojih se sirovo mlijeko isporučuje odobrenim objektima za preradu mlijeka	Donijet Višegodišnji plan Donijet Godišnji plan službenih kontrola	UBHVFP OZHŽP OZIH	Budzet UBHVFP	IVQ 2026. I i IV Q 2027 gazdinstva koja prerađuju preko litara mlijeko dnevno		
		Donijeti proceduru/uputstvo o sprovođenju službenih kontrola farmi za proizvodnju sirovog mlijeka	Donijeto uputstvo, održana obuka za službene veterinare - inspektore za hranu i/lili druga ovlašćena lica za sprovođenje kontrole na farmama	UBHVFP OZHŽP OZIH	Budzet UBHVFP	Tokom 2028, 2029 i 2030 gazdinstva koja prerađuju do 50 litara mlijeko dnevno		
9.	Uspostaviti pouzdan sistem uzorkovanja sirovog mlijeka	Donijeti i sprovesti Višegodišnji plan obuka za proizvođače sirovog mlijeka, lica koja vrše sakupljanje, transport i uzimanje uzoraka sirovog mlijeka za period 2026. - 2030.godine; sertifikovanje lica za uzimanje i dostavljanje uzoraka	Donijet Višegodišnji plan obuka za proizvođače sirovog mlijeka, lica koja vrše sakupljanje, transport i uzimanje uzoraka sirovog mlijeka Sprovedene obuke po planu kontrole sertifikovana lica za uzimanje uzoraka sirovog mlijeka	UBHVFP SPH OZHŽP OZIH LZM SPH	Budzet LZM UBHVFP	IQ 2027 IIQ i IIIQ 2027		
		Donositi godišnje Programe monitoringa kvaliteta sirovog mlijeka i termičke obrade mlijeka u odobrenim objektima za preradu mlijeka	Donijet Program monitoringa kvaliteta sirovog mlijeka i kontrole termičke obrade mlijeka u odobrenim objektima za preradu mlijeka za 2026	UBHVFP SBH OZHŽP OZIH	Budzet UBHVFP	Jun -decembar 2026		
10.	Unaprijediti sistem razmjene podataka o neusaglašenom sirovom mlijeku	Donijeti Uputstvo o pregledu sirovog mlijeka namijenjenog javnoj potrošnji	Donijeto Uputstvo o pregledu sirovog mlijeka namijenjenog javnoj potrošnji	UBHVFP MPŠV OZHŽP OZIH LZM SPH	Budzet UBHVFP	III Q 2026		

11.	Postupanje sa neusaglašenim mlijekom	Donijeti: Proceduru za razdvajanje i preradu usaglašenog i neusaglašenog mlijeka u objektima za izvoz u EU Uputstvo za sertifikovanje pošiljki mlijeka za izvoz u EU Uputstvo o načinu i dinamici izvještavanja o službenim kontrolama obavljenim u objektima za preradu mlijeka i proizvoda od mlijeka odobrenim za izvoz u EU	Donijeti pomoćni alati za službene veterinare: Procedura za razdvajanje i preradu usaglašenog i neusaglašenog mlijeka u objektima za izvoz u EU Uputstvo za sertifikovanje pošiljki mlijeka za izvoz u EU Uputstvo o načinu i dinamici izvještavanja o službenim kontrolama obavljenim u objektima za preradu mlijeka i proizvoda od mlijeka odobrenim za izvoz u EU	UBHVFP SBH-OZHŽP	Budzet UBHVFP	III Q 2028 III Q 2028 III Q 2028 III Q 2026		
12.	Jačanje administrativnih kapaciteta za planiranje i sprovođenje službenih kontrola	Zaposliti dovoljan broj lica za sprovođenje službenih kontrola u oblasti sirovog mlijeka i proizvoda od mlijeka (inspektora) i službenika za planiranje kontrola, obuka i sprovođenje obuka, uključujući i zapošljavanje lica za reviziju	Usvojen pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u UBHVFP Izrađen plan za jačanje administrativnih kapaciteta Zaposlen i obučan dovoljan broj lica za efikasno planiranje i sprovođenje službenih kontrola u oblasti proizvodnje i prerade mlijeka u skladu sa usvojenim aktom o sistematizaciji radnih mjesta UBHVFP	UBHVFP SBH-OZHŽP	Budzet UBHVFP	II Q 2026 – IV 2030		Plan za jačanje administrativnih kapaciteta 2026-2030
13.	Unaprijediti znanja i vještine lica za sprovođenje	Donijeti Plan obuka (planiranje, službena	Sprovedene obuke za lica koja vrše službenu kontrolu;	UBHVFP SBH-OZHŽP	Budzet UBHVFP	Kontinuirano 2027-2031		

	službenih kontrola po tematskim oblastima uključujući i lica koja učestvuju u donošenju planova službene kontrole, programa monitoringa	kontrola objekata, revizija)						
14.	Povećanje proizvodnje i unaprjeđenje kvaliteta sirovog mlijeka	Godišnje kreiranje mjera agrarne politike za period 2026-2031 uz prethodnu analizu ostvarenih efekata u odnosu na kvalitet sirovog mlijeka u prethodnoj godini koja će biti uzeta u obzir za definisanje i usmjeravanje ili definisanje novih mjera . U nastavku je pregled pojedinačnih mjera	Usvojen Agrobudzet za tekuću godinu	MPŠV	Agrobudzet MPSV	Decembar tekuće, za narednu godinu		
		a) Podrška proizvođačima koji isporučuju sirovo mlijeko odobrenim objektima za preradu mlijeka(kooperantima) Mjera je usmjerena za podsticanje tržišno orijentisane proizvodnje mlijeka , povećanje otkupa i unaprjeđenje kvaliteta sirovog mlijeka u skladu sa standardima Evropske unije.	Povećana ukupna proizvodnja sirovog mlijeka Povećan otkup sirovog mlijeka Unaprjeđen kvalitet sirovog mlijeka kroz povećan % usaglašenog sirovog mlijeka sa zahtjevima Regulative 853/2004	MPŠV Direktorat za poljoiprivredu Sektor za ..	Agrobudzet MPSV	U skladu sa rokovima definisanim mjerom		
		b) Podrška preradi malih količina sirovog mlijeka i proizvodnji proizvoda od mlijeka	Razvoj porodičnih gazdinstava	MPŠV Direktorat za poljoprivredu	Agrobudzet MPSV	U skladu sa rokovima definisanim mjerom		

		na gazdinstvu (u skladu sa usvojenim nacionalnim pravilima Mjera je usmjerena na registrovana gazdinstva/proizvođače koji ispunjavaju propisane uslove u pogledu registracije , higijenskih standarda i kvaliteta proizvoda	Povećanje dodate vrijednost mlijeka kroz preradu omogućiti plasman domaćih proizvoda na tržište Očuvanje proizvodnje hrane u geografski ograničenim područjima, očuvanje proizvoda proizvedenih primjenom tradicionalnih postupaka, ispunjavanje zahtjeva za javno zdravlje i stavljanje na tržište proizvoda od mlijeka proizvedenih na porodičnim poljoprivrednim gazdinstvima na lokalno tržište					
		c) Podrška jačanju otkupne mreže sirovog mlijeka mlijeka Mjera je usmjerena na unapređenje sistema organizovanog otkupa mlijeka kroz podršku mljekarama, sabirnim centrima koji otkupljuju mlijeko od domaćih proizvođača. .	Uspostavljena jača i šira otkupna infrastruktura u područjima u kojima nije bio razvijen otkup Obezbijedena dostupnost otkupnih mjesta posebno u ruralnim područjima, Unaprijeđena saradnja između mljekara i kooperanata, Povećana konkurentnost domaćeg mljekarskog sektora i proširen asortiman mliječnih proizvoda iz domaće proizvodnje.	MPŠV Direktorat za poljoprivredu	Agrobudzet MPSV	U skladu sa rokovima definisanim mjerom		

		d) Podrška unapređenju kvaliteta sirovog mlijeka za cilj da poboljša kvalitet mlijeka. Mjera je usmjerena za nabavku opreme i sredstava koja direktno utiču na higijenu muže, čuvanje i hlađenje mlijeka. (laktofrize), aparate i pokretne sisteme za mužu, kante za mlijeko, sredstva za higijenu i dezinfekciju vimena prije i posle muže, sredstva za čišćenje vimena i kontrolu bakterija, posude sa duplim dnom i mastitis testove..	Pobolšan kvalitet sirovog mlijeka (%) U odnosu na smanjenje broj somatskih ćelija i ukupnog broja mikroorganizama Povećana produktivnost farmi (savremena oprema omogućava efikasniju i bržu mužu, smanjuju se gubici mlijeka tokom rukovanja i skladištenja. Povećana količina usaglašenog sirovog mlijeka dostupnog mljekarama, i Unaprijeđen kvalitet gotovih mliječnih proizvoda.	MPŠV Direktorat za poljoprivredu	Agrobudžet MPSV	U skladu sa rokovima definisanim mjerom		
		e) Podrška preradi na gazdinstvu Mjera je usmjerena na provjeru higijenskog rukovanja tokom procesa prerade, čuvanja i pakovanja gotovih prerađenih proizvoda od mlijeka koji se stavljaju na lokalno tržište i usaglašenost sa propisanim mikrobiološkim kriterijumima higijene procesa Javni poziv za registrovane VA (pravna lica) iz kojih će DVM zaposleni u tim	Broj usaglašenih uzoraka proizvoda od mlijeka Zabrana stavljanja na tržište nebezbednih proizvoda do otklanjanja uzroka neusaglašenosti i ponovnog uzorkovanja nakon sprovedenih naloženih mjera	MPŠV Direktorat za poljoprivredu VA izbrane po javnom pozivu IJZCG SVL UBHVFP SZBH OZHŽP	Agrobudžet MPSV	U skladu sa rokovima definisanim mjerom		

		ambulantama, vršiti uzimanje uzoraka sira i kajmaka uzimanje uzoraka sira i kajmaka na registrovanim gazdinstvima za preradu mlijeka na području Crne Gore.i iste dostavljati u ovlaštene laboratorije koje vrše ispitivanje mikrobioloških kriterijuma (IZJZCG i SVL). 2x godišnje Preduzimanje mjera od strane inspekcije za hranu nakon dobijanja neusaglašenih analiza						
--	--	--	--	--	--	--	--	--

VI. PLAN ZA POSTUPANJE SA NEUSAGLAŠENIM SIROVIM MLJEKOM

U odobrenim objektima za preradu mlijeka za izvoz u Evropsku uniju nijesu ni u jednom objektu obezbijeđeni uslovi za potpuno razdvajanje prerade usaglašenog i neusaglašenog mlijeka, uključujući i pakovanje, skladištenje i označavanje proizvoda dobijenih od usaglašenog odnosno neusaglašenog mlijeka, u skladu sa Uredbom o higijeni hrane i Uredbom o posebnim zahtjevima higijene za proizvode životinjskog porijekla;

Odobreni objekti za preradu mlijeka nakon dobijanja rezultata o neusaglašenom mlijeku (povećan broj mikroorganizama i somatskih ćelija) odmah prestaju da vrše otkup sa gazdinstva sa kojeg potiče to mlijeko. Na gazdinstvu se preduzimaju mjere za otkrivanje i otklanjanje uzroka neusaglašenosti (zdravstveni pregled životinja / vimena, liječenje životinja, po potrebi, preporuke za poboljšanje higijene). Do postizanja usaglašenosti takvo mlijeko se ne može stavljati na tržište. U odobrenim objektima za preradu mlijeka vrši se i provjera na prisustvo rezidua antibiotika i u slučaju pozitivnog nalaza, neusaglašeno mlijeko ne ulazi u proces proizvodnje, već se uništava na propisan način.

Za sirovo mlijeko koje je namijenjeno za izvoz u EU, subjekti koji posluju hranom, biće dužni da obezbijede odvojeno sakupljanje, preradu, označavanje i skladištenje.

Od početka 2018. godine, kroz mjere Agobudžeta subvencionira se samo mlijeko koje je u skladu sa rokovima za usaglašavanje utvrđenim Uredbom o posebnim kriterijumima higijene hrane životinjskog projekla. Ukoliko i pored svih sprovednih mjera sa ciljem poboljšanja kvaliteta sirovog mlijeka, ne uspije da se postigne zahtijevani kvalitet, sa tim mlijekom će se postupati u skladu sa zakonom o upravljanju nusproizvodima životinjskog porijekla i uredbom o klasifikaciji i postupanju sa nusproizvodima životinjskog porijekla i metodama prerade nus proizvoda.

Za sirovo mlijeko koje je namijenjeno za izvoz u EU, subjekti koji posluju hranom, biće dužni da obezbijede odvojeno sakupljanje, preradu, označavanje i skladištenje. Objekti koji vrše otkup mlijeka koji ne ispunjava propisane standarde i koji prerađuju takvo mlijeko svoje proizvode mogu da stavljaju isključivo na tržište Crne Gore i tržišta trećih zemalja do dana pristupanja. Crna Gore će uspostaviti način obilježavanja tih proizvoda šest mjeseci prije pristupanja EU, tako da će se jasno razlikovati od proizvoda koji su namijenjeni tržištu ostalih zemalja članica Evropske Unije.

VIII. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI I FINANSIJSKI IZVORI SREDSTAVA ZA SISTEMATSKO PRAĆENJE SPROVOĐENJA PROGRAMA

Očekivano je jačanje kadrovskih kontrolnih i administrativnih kapaciteta za sprovođenje svih aktivnosti utvrđenih ovim Programom , naročito osoblja za sprovođenje službenih kontrola najkasnije do roka utvrđenog pregovračkom pozicijom.

Crna Gora procjenjuje da planiranom dinamikom i u skladu sa definisanim aktivnostima ovim programom, u skladu sa predloženim pravilnikom o unutrašnjoj sistematizaciji radnih mjesta i dobijanju pravovremenih saglasnosti za zapošljavanje službenika (inspektora za hranu životinjskog porijekla, doktora veterinarske medicine) od strane Ministarstva finansija ima potencijal da završi sve definisane aktivnosti i postigne krajnji cilj – unaprjeđenje kvaliteta sirovog mlijeka u skladu sa EU zahtjevima.